

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST ŽIVO VIRELO

Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji • GOD. XLIII • CIJENA: 2 €

LJUDSKI GLAS
od 12. lipnja do 4. srpnja 2026.

Raffaello Sanzio da Urbino,
Sv. Pavao propovijeda u Ateni,
1515. – 1516.

God. XLIII. (2026.)
Liturgijsko-pastoralni list
za promicanje liturgijske obnove

Glavni i odgovorni urednik:
Mario Kopjar

Uredničko vijeće:
Mario Kopjar, Zvonko Pažin,
Ivica Raguž, Milan Dančuo,
Ivan Bingula

Predsjednik uredničkog vijeća:
mons. Zdenko Križić

Uredništvo:
Mario Kopjar, Vječna Tadić Stepinac

Grafička priprema:
Siniša Kolar, HILP

Izdavač i nakladnik:
Hrvatski institut za liturgijski pastoral
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji
Ksaverska cesta 12a
10000 ZAGREB

Telefon: 01 5635 050
e-mail: hilp@hilp.hr
www.hilp.hr

Tisak:
Denona d.o.o., Zagreb

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST Živo vrelo

UREDNIKOVA RIJEČ

Ljudski glas 1

NAŠA TEMA: LJUDSKI GLAS

Ivica Raguž: O Pismu i Glasu 2

Josip Gregur: Produhovljeni liturgijski govor 10

OTAJSTVO I ZBILJA

Biblijsko-teološka razmišljanja:
D. Patafta, M. Horvat, D. Tepert, D. Pezer, I. Bodrožić, I. Milovčić

Srce Isusovo 16

Jedanaesta nedjelja kroz godinu 20

Dvanaesta nedjelja kroz godinu 24

Rođenje svetoga Ivana Krstitelja 28

Trinaesta nedjelja kroz godinu 32

Sveti Petar i Pavao, apostoli 36

U DUHU I ISTINI

Ivana Krznar: Ljubav Gospodnja vječna je 40

Ljudski glas

U vremenu u kojemu čovjek svakodnevno živi usred mnoštva riječi, zvukova i poruka što neprestano traže njegovu pozornost, dok ga ritam užurbanosti i rastresenosti polako udaljuje od nutarnje tišine i sabranosti, postaje sve jasnije koliko suvremeni čovjek ostaje gladan istinske riječi. Čezne za riječju koja u sebi nosi toplinu blizine i snagu prisutnosti, koja poput svjetla u tišini sabire čovjekovu raspršenost i otvara prostor zajedništva i povjerenja. Upravo u takvoj riječi čovjek ponovno otkriva da se punina života rađa ondje gdje govor postaje mjesto blizine i susreta.

Izgovorena riječ uvijek u sebi nosi trag nutrine iz koje izvire, pa čovjek, i onda kada toga nije posve svjestan, prepoznaje razliku između riječi koje dolaze iz dubine i onih što ostaju na površini, između govora koji u sebi nosi sabranost i govora koji se rasipa u buci prolaznoga trenutka. Zato ljudski glas uvijek nosi više od same izgovorene riječi jer u sebi čuva ritam srca, iskustvo života i nutarnju dubinu iz koje izvire govor. U liturgiji ljudski glas postaje znak predanja, sabranosti i nutarnje zahvaćenosti, jer čovjek u navještaju Božje riječi, u molitvi, zahvali, pjesmi, šutnji... u riječ unosi vlastiti dah, a njegov glas postaje mjesto dodira s otajstvom koje nadilazi svaku ljudsku riječ.

Ondje gdje riječ izgubi dah unutarnje vatre, a glas prestane nositi iskustvo susreta s Bogom, liturgijsko slavlje lako ostaje zatvoreno u vanjštinu obredne navike i umora, svedeno na niz izgovorenih formula koje prenose sadržaj, ali teško uvode u otajstvo. Takav govor može ostati točan i pravilno izgovoren, ali bez one nutarnje snage koja čovjekovu srcu omogućuje da kroz izgovorenu riječ osjeti blizinu Boga i ljepotu zajedništva Crkve. Čovjek tada, premda možda i nesvjestan razloga vlastite nutarnje praznine, ipak osjeća kako govor lišen sabranosti, ljepote i duhovne dubine teško može otvoriti prostor u kojemu čovjekovo srce ponovno uči slušati Boga.

Možda upravo zbog toga pitanje liturgijskoga govora danas ponovno izranja kao jedno od važnijih pastoralnih i duhovnih pitanja života Crkve, jer čovjek ovoga vremena ne traži mnoštvo riječi koje ga zamaraju objašnjenjima, već riječ koja u sebi nosi iskustvo Duha, riječ pročišćenu tišinom i uzdignutu hvalom, koja ponovno otvara prostor susreta Boga i čovjeka. Zahvaćen ljepotom glasa Crkve koja govori, moli, pjeva i šuti pred otajstvom, čovjek tada ponovno otkriva da je stvoren za zajedništvo koje se rađa iz Božje blizine i prema njoj neprestano vodi.

Urednik

O Pismu i Glasu

IVICA RAGUŽ

Frans Francken,
Govor na gori, 1606.
Glas Isusa Krista

Kuc, kuc! Svaki put kada slušam i čitam riječi Svetoga pisma, trebao bih ih shvaćati kao Kristovo kucanje na vrata mogega srca. Da, svaka je njegova riječ kucanje, kako on sam poučava: »Evo, na vratima stojim i kucam.« (Otk 3, 20) Nažalost, s Vergilijem mogu reći da me »hladna krv steže oko srca« i ne dopušta ne samo da moje srce prodre u značenje Kristovih riječi i da u riječima čujem Kristov glas, nego da uopće pozorno i gorljivo slušam i čitam njegove riječi, a kamoli da ih zapisujem u svoje srce. Zato pišem ovo razmatranje da sebi i čitatelju barem malo pripomognem da se kucajuće riječi Pisma bolje zakucaju u srce.

Scientia – conscientia

1. Nikada Crkva nije imala toliko stručnjaka, a time i knjiga, simpozija posvećenih Svetomu pismu. I nikada Božja riječ nije toliko odjekivala kao što odjekuje danas, ne samo u crkvama, nego još više po našim računalima, telefonima. I stvarni i virtualni svijet pun je Božjih riječi. No, kao da to mnoštvo naših riječi o riječima Riječi, Isusa Krista, sprječava da njegove riječi dopru do našega srca. Sveti oci razlikuju *scientia* i *conscientia*,

s obzirom na odnos prema Božjoj riječi. Jedno je »znati« Božje riječi (*scientia*), a drugo je tako ih znati da one prodru u srce, da »s njima znamo živjeti« (*con-scientia*). Često se događa da upravo odveć znanja i odveć govora o Božjim riječima guši *conscientia* spram njih: što ih više znamo, time manje s njima i živimo. I ne samo to. Božje riječi darovane su nam da ih zakućamo u srce, da po njima spoznamo sebe, da postanemo svjesni sebe, da naša svijest postane Kristova svijest (*conscientia* se može prevesti kao svijest, savjest). A danas se dobiva dojam da događa suprotno: što više znamo Božje riječi, tim manje spoznajemo sebe, tim manje postajemo svjesni sebe i tim manje otimamo sebe sebi. Da, Božja riječ pretvara se u zrcalo naše moći znanja, spoznaje, retoričkih vještina. Stoga je potrebna razboritost i oprez: tim što netko zna Božje riječi, ne znači da s njima i živi. I još: možda baš zato što ih netko tako dobro zna, upravo zato manje i živi s njima. I još više: baš zato što s njima ne živi (*conscientia*), ne donosi više ni istinsko znanje o njima (*scientia*)! Često je zato bolje manje znanja o Pismu, ali više življenja s manjim znanjem o Pismu. I često upravo življenje s malenim znanjem o Pismu donosi veliko znanje o Pismu, a nadasve omogućuje drukčije znanje o Pismu.

2. Pristup Pismu na način *conscientia* podrazumijeva da se Pismo shvaća kao Glas, kao Glas Isusa Krista. Riječi Pisma nisu ništa drugo doli glasovi Isusa Krista. Riječi će Pisma istinski znati i s njima htjeti živjeti samo onaj tko u tim glasovima želi čuti Glas, Glas Isusa Krista. Zašto? Evo jednoga primjera. Dok sada čitate ovaj tekst, ne čujete moj glas. Premda se kao pisac uvijek trudim pisati tako da u mojim riječima čujete i moj glas, odnosno da čujete božanski glas, ipak su riječi bez glasa uvijek u opasnosti da se ukrute tako reći u puke riječi, u pojmove, u ono što smo nazvali *scientia*, puko znanje. To je pak s glasom gotovo nemoguće. Da sada slušate moj glas, bez napisana teksta, ne biste mogli mene, Ivicu, zaobići, moje riječi bi vas upravo po mojem glasu dovodile k meni. Dakle, moje bi riječi upravo po mojem glasu zahtijevale *conscientia*, zajedništvo sa mnom. To je razlog zašto neke ljude još i možemo čitati, ali ne želimo ih slušati, tj. slušati njihov glas, jer zbog glasa ne možemo izbjeći zajedništvo s njima. Eto, sada donekle shvaćamo zašto je Bog odlučio da njegove riječi budu i njegovi glasovi, da odjekuju ljudskim glasovima u Božjem narodu, da one u konačnici dobiju Glas, Glas Isusa Krista. I sada bolje razumijemo što bi se dogodilo kada Božje riječi, riječi Svetoga pisma, ne bi uopće imale glasa, kada ih ne bismo čuli, kada ih ne bismo čitali i pjevali naglas, o da, kada o njima ne bismo razmatrali kao o glasovima. Bile bi to mrtve riječi, hladni pojmovi, puka *scientia*. To je jedan od glavnih razloga zašto je tako važno da se Pismo čita i pjeva naglas, da

[...] kada Božje riječi, riječi Svetoga pisma, ne bi uopće imale glasa, kada ih ne bismo čuli, kada ih ne bismo čitali i pjevali naglas, o da, kada o njima ne bismo razmatrali kao o glasovima. Bile bi to mrtve riječi, hladni pojmovi, puka *scientia*. To je jedan od glavnih razloga zašto je tako važno da se Pismo čita i pjeva naglas, da ono odjekuje i da ga se propovijeda, da ga se ispovijeda ustima, glasom.

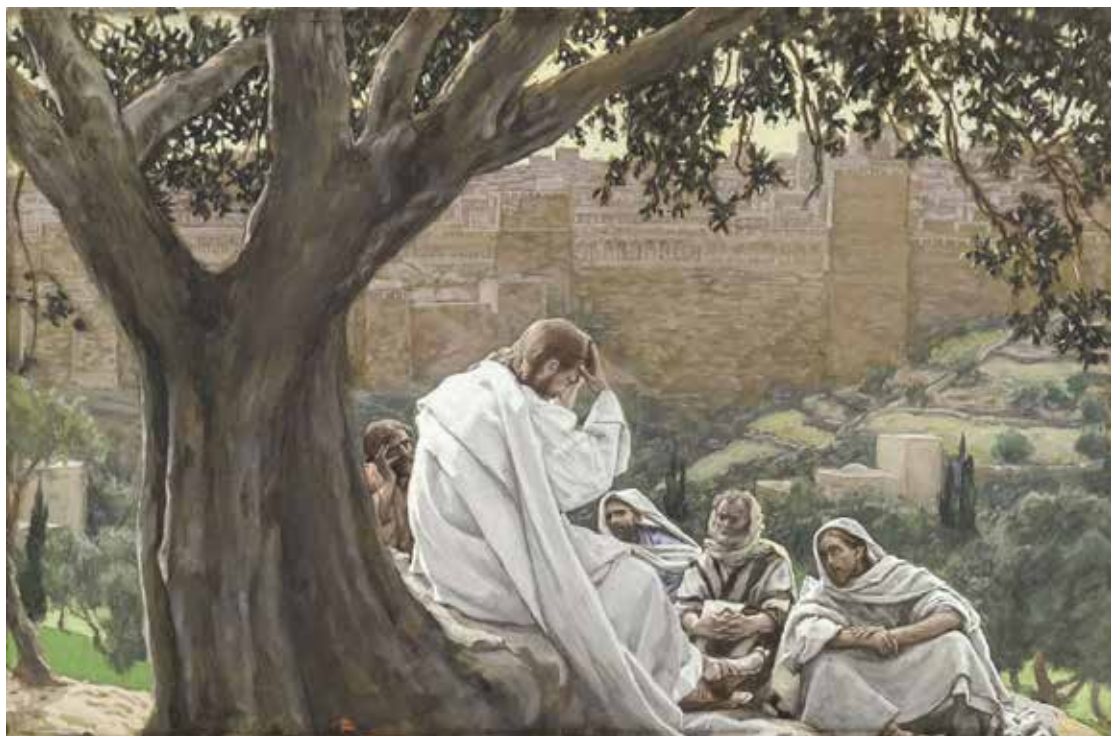
Da, Bog uzima glas jer
ljubi čovjeka! I uzeo
je izvanjski glas da
grješnoga i slaboga
čovjeka snažnije dozove
k sebi, da ga potrese,
da se čovjek zaljubi u
taj Božji glas te napusti
glasove ovoga svijeta. I
Bog je u Starom zavjetu
nastavljao, i riječima i
glasovima svojih zakona
i zapovijedi, koji su
se uvijek trebali čitati
naglas (!), dozivati
čovjeka k sebi, a time
i njemu samom.

ono odjekuje i da ga se propovijeda, da ga se ispovijeda ustima, glasom. Još će nam sve to biti jasnije, ako zavirimo nakratko u Sveto pismo i poslušamo što nam njegov glas poručuje o glasu.

Božji glasovi i Glas

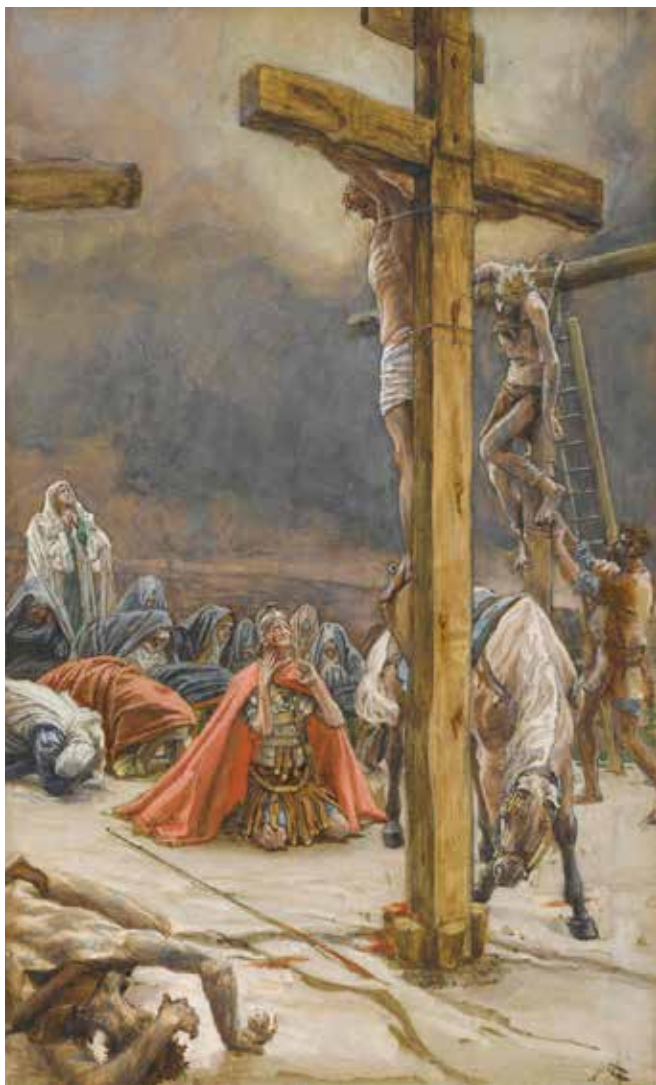
3. Prije istočnoga grijeha čovjek je mogao u svojoj nutrini čuti Božji duhovni i nečujni glas. Nisu mu se riječi Božje trebale izricati ni izvanjskim glasovima, ni pisanim slovima. Glasovi su bili nečujni i riječi su bile nečujne, ali su upravo zato duboko bile čujne u nutrini. No, kako je čovjek odlučio slušati jedan drugi, i to izvanjski glas, glas Sotone, potisnuo je nutarnji Božji glas, njegove nečujne glasove i nečujne riječi. Počeo se skrivati od njih: »Uto čuju korak Gospodina, Boga... I sakriju se... pred Gospodinom, Bogom.« (*Post* 3,8) I od tada čovjek radije sluša glasove Sotone i ovoga svijeta, glasove izvanjskih riječi koje ga zavode na otuđenje od Boga, ali i od njega samoga. Umjesto da je ostao u nutrini, s Božjim nečujnim glasovima i nečujnim riječima te da je njima davao svoj glas u svijetu, čovjek je odlučio slušati njemu tuđi glas i tuđe riječi te davati glas takvim riječima koje ga zaglušuju te više ne može čuti nečujni Božji glas, nečujne Božje riječi. No, Bog je već tada odlučio toga čovjeka, izgubljena u glasovima i riječima ovoga svijeta, pozvati svojim glasom. Mogli bismo reći da se Bog poslužio povjetarcem kako bi svoj nutarnji glas izrekao na izvanjski način, da ga čovjek može čuti. Da, Bog se ponizio, uzeo običan zrak i obične ljudske riječi kako bi pokazao čovjeku koliko ga ljubi, koliko mu je do njega stalo. Adam i Eva mogli su čuti, zasigurno drhtav, tugaljiv, a možda i plačljiv glas Božji: »Gdje si?« (*Post* 3,9) Da, Bog uzima glas jer ljubi čovjeka! I uzeo je izvanjski glas da grješnoga i slaboga čovjeka snažnije dozove k sebi, da ga potrese, da se čovjek zaljubi u taj Božji glas te napusti glasove ovoga svijeta. I Bog je u Starom zavjetu nastavljao, i riječima i glasovima svojih zakona i zapovijedi, koji su se uvijek trebali čitati naglas (!), dozivati čovjeka k sebi, a time i njemu samom. Jer, tko je s Bogom, taj je i sa sobom. Svetim osobama u Starom zavjetu, patrijarsima i prorocima, i dalje je govorio nečujnim glasovima i nečujnim riječima, jer je njihova nutrina bila tako čista da nije imala potrebe za izvanjskim glasovima i riječima. I proroci ništa drugo nisu činili nego su neprestano pozivali izraelski narod da sluša Božji glas, da postane gluh na glasove Sotone i njegovih slugu u svijetu (*Ps* 95,7-8). Ali da se i prema njegovim riječima ophodi kao prema glasovima koji zovu na odnos ljubavi. A to znači da ne uguši glasove u Božjim riječima, da ih ne pretvori u puke riječi bez glasa (*Iz* 29,13), jer to bi bila farizejština.

4. Sve se dakle riječi Staroga zavjeta mogu sažeti u jednu jedinu riječ, u jedno jedino pitanje koje odjekuje tugaljivim i vapijućim glasom ljubavi: »Gdje si?« I nije se tu Gospodin zaustavio, nego je odlučio da u Isusu Kristu, koji je njegova Riječ, dobije ljudski glas.

James Tissot,
Isus plače nad Jeruzalemom,
1886. – 1894.

Da, u Isusu Kristu božanski Glas uzeo je ljudski glas, tako da se u njegovu glasu razaznaje sam božanski Glas. I došao je k nama ljudima da svojim glasom pokaže koliko nas ljubi: glasom plača, žudnje i radosti zbog obraćenja, glasom prijekora radi ljubavi, glasom na križu, ali i uskrslim glasom koji donosi radost pobožanstvenjenja. Glas Isusa Krista izričaj je njegove čudesne poniznosti, kako bismo sada, po njegovu glasu, po njegovim glasovnim riječima, koje odjekuju u Crkvi, ponovno se vratili u nutrinu, gdje ćemo u dubokoj intimi uživati u nečujnom glasu njegovih nečujnih riječi, neizmjereno snažnije i nježno čujnije negoli su to mogli naši praroditelji prije istočnoga grijeha. Da bismo to mogli, ostavio nam je svoje riječi kao glasove, a to je Sveto pismo. Ostavio nam je zapravo Glas, Crkvu, Glas njegova Glasa, da se u Crkvi neprestano glasaju njegove riječi, da one uvijek budu riječi kao glasovi koji se čitaju srcem i naglas, koje se pjevaju s vapajem, suzama, radošću i klicanjem. Da, Crkva je Glas te zahtijeva da se o Kristovim riječima govori i razmatra, da ih se svečano sažima i predstavlja (nauk), da se o njima i piše, ali uvijek samo kao o glasovima. A to znači da je u Crkvi istinski govor, istinsko razmatranje, istinski nauk (dogma), istinsko mišljenje i pisanje (teologija), jednom riječju, da je sve u Crkvi istinsko samo ako je ono glas koji je obuzet Kristovim riječima kao glasovima i otet izvanjskim glasovima. Čim u Crkvi oslabi Glas Isusa Krista, i njegove riječi

James Tissot,
Ispovijest satnika Longina,
1850.

u Pismu prestaju biti glasovi ljubavi: postaju mrtva slova, pojmovi. I čim oslabi Glas Isusa Krista, i sami kršćani svojom brbljavošću, pame-tovanjem, zaglušuju Glas, »ječe i zveče«, i u duhovnosti, i u propovijedima, i u teologiji. I čim oslabi Glas Isusa Krista, sve više buče glasovi ovoga svijeta.

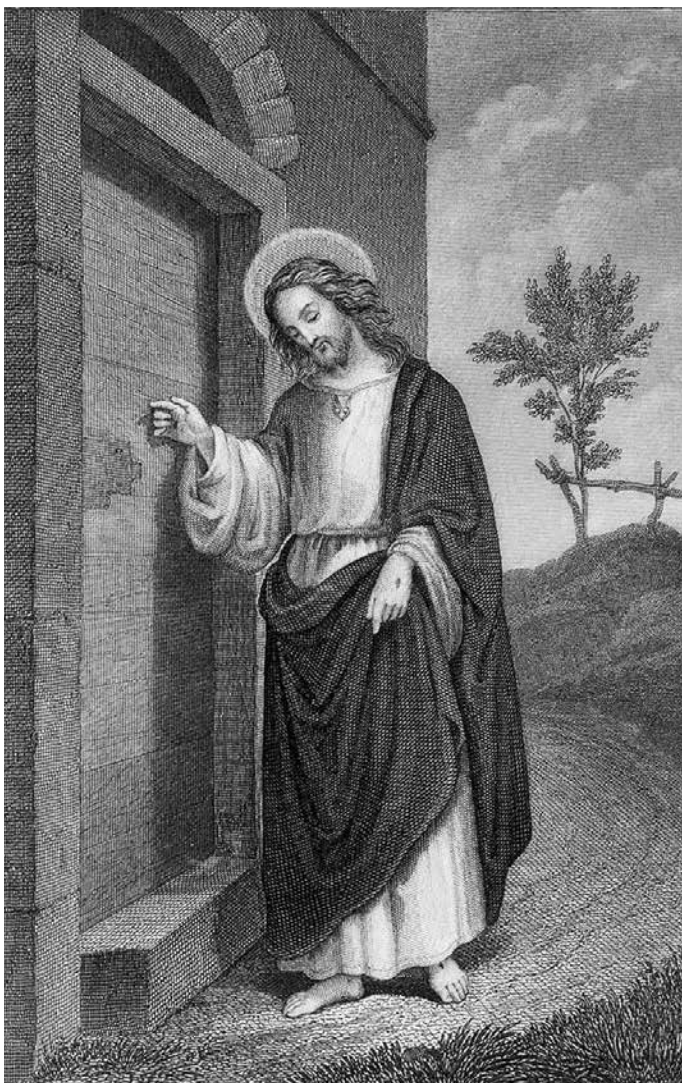
Odveć gledanja, malo slušanja

5. Što se to događa s čovjekom da on ne želi biti ovca koja sluša Kristov glas, ili pak da sluša, a da ništa ne čuje, ili da misli, čita i piše bez slušanja? Zašto je i danas tako malo ljudi poput onoga satnika koji je povjervao u Isusa samo zato što je čuo njegov glas (*Lk 23,46-47*)? Njemu je bio dovoljan samo Kristov glas, njegove riječi, njegov vrisak na križu, da se potpuno preobrazi i počne slaviti Boga. A što se to događa s nama koji toliko godina slušamo, mislimo, govorimo i pišemo o Kristu, a da ipak jedva ili tek tako malo slavimo Boga? Razlog je u tome što nam je duhovni sluh oštećen, uši su nam postale neobrezane i tvrde. Slušamo samo glasove, melodije ovoga svijeta. Ili, još bolje rečeno: sluh nam je sve više oštećen vidom! Da, odveć i previše gledamo te više uopće i ne znamo slušati, a kamoli slušati Božji glas, kao i Eva koja je pogledala i

oštetila sluh za Boga: »Vidje žena.« (*Post 3,6*) Sve smo više gledatelji, a sve manje slušatelji! I radije gledamo i slušamo sve ono što nije Božje, jer sve to ne iziskuje od nas napor da nam se duša tako preobrazi te ne živi više za sebe, nego za Boga. Ne želimo slušati glasove koji postavljaju u pitanje našu samodostatnost, sigurnost, uživanje. Još više, ne želimo slušati ništa od onoga što od nas iziskuje vjeru, jer se radije oslanjamo na sigurnost svojega razuma. Ne želimo, dakle, slušati glasove Isusa Krista, ili ih pak tako slušamo da u njima gušimo riječi, pretvarajući ih, kako rekosmo, u puko znanje, tako da opet na kraju u svemu slušamo sebe. Što je, dakle, potrebno, da nam se uho smekša i da počne slušati Kristov glas, da počne slušati njegove riječi kao

glasove? Prvo, istina nije u oku, tj. potrebno je odreknuće od izvanjskoga gledanja: što manje gledati, a što više slušati. Drugo, istina nije ni u slušanju, tj. potrebno je odreknuće od izvanjskoga slušanja: što manje slušati ono što se čuje, a više slušati ono što se ne čuje. I jedno i drugo odreknuće događa se u čitanju Pisma: malo gledamo i više slušamo, ništa ne čujemo, a sve čujemo. I jedno i drugo događa se još više u molitvi: malo gledamo i više razgovaramo, ništa izvanjskoga ne čujemo, a iznutra sve čujemo. I jedno i drugo događa se liturgiji: gledamo vidljivo, ali u vidljivom gledamo Nevidljivoga, slušamo riječi kao glasove, a u glasovima čujemo Glas Nečujnoga.

6. Kristov glas raznim glasovima pokušava dozvati čovjeka, pripremiti ga da se počne odricati izvanjskoga gledanja i slušanja, kako bi podario zdravlje njegovu bolesnomu gledanju i bolesnomu slušanju. Nekoga doziva po glasu Pisma u liturgiji, nekoga po glasu Pisma i po običnom ljudskom glasu u svakodnevici, nekoga po teškim padovima u grijeh ili po životnim neuspjesima, a nekoga po samom čitanju Pisma. Po tim i po raznim drugim glasovima čovjek polagano prelazi od izvanjskoga prema nutрини, od sebe i svijeta prema Istini, od sebe k Bogu. I tako biva osposobljen da čuje snažno Kristov glas. Jer, njega može čuti samo onaj koji je u prijelazu prema Istini i prema Bogu: »Tko je god od istine, sluša moj glas.« (*Iv* 18,37) I takav se čovjek rado odriče izvanjskoga gledanja i slušanja, kako bi sada, u ovom životu, tim više slušao u vjeri te u vječnosti mogao, zahvaljujući slušanju, gledati Boga licem u lice. I takav čovjek potom pristupa Svetomu pismu i njegovim riječima kao glasovima koji ga privlače, vuku i uvlače u zagrljaj samoga Isusa Krista. Riječi Pisma uvijek su za njega glasovi koji ulaze u njegovu nutrinu i njome stalno odjekuju. Riječi u njemu nikada nisu mrtve, bez glasa. Ne, što će

Peter Carl Geissler,
Isus Krist, XIX. st.

[...] potrebno je sve riječi Pisma doživjeti kao glasove Glasa. Zato je važno da riječi Svetoga pisma izgovaramo naglas, da ih pjevamo i propovijedamo, jer upravo tako ne dopuštamo da se riječi pretvore u *scientia* i izgube *conscientia*. I tada ćemo sve riječi primiti ne samo u razum – znanje nadima – nego u srce koje će nas u cijelosti preobraziti, koje će preobraziti naše misli, naše osjećaje, naše ponašanje: »U srce pohranih riječ tvoju da protiv tebe ne sagriješim.« (Ps 119,11)

mu mrtve riječi? Pa on traži Glas, glas Živoga u riječima! Zato takvom čovjeku, osobito svetcima riječi uvijek odjekuju u duši i odjekujući oblikuju ih i preobražavaju, čiste im duše (*Dj* 15,9), jer slušajući vjeruju u Isusa Krista (*Rim* 10,17). Riječi Kristove, kao glasovi, u njihovim se dušama isprepliću, nježno sudaraju te sudarajući se daju uvijek nove iskrice novih glasova, novih riječi i spoznaja koje opet, kao glasovi, vode samo do Isusa Krista. Da, spoznaje nikada za njih nisu hladni pojmovi, nego uvijek takvi pojmovi koji su glasovi Glasa. I kada oni govore, njihove riječi nalikuju glasovima iz kojih odjekuje Glas, Isus Krist.

Naši glasovi prema Glasu

7. Stoga, da ne pretvorimo Pismo u slovo koje ubija, da nam se teologija, duhovnost i propovijedi ne pretvore u kamene ploče bez života, potrebno je sve riječi Pisma doživjeti kao glasove Glasa. Zato je važno da riječi Svetoga pisma izgovaramo naglas, da ih pjevamo i propovijedamo, jer upravo tako ne dopuštamo da se riječi pretvore u *scientia* i izgube *conscientia*. I tada ćemo sve riječi primiti ne samo u razum – znanje nadima – nego u srce koje će nas u cijelosti preobraziti, koje će preobraziti naše misli, naše osjećaje, naše ponašanje: »U srce pohranih riječ tvoju da protiv tebe ne sagriješim.« (*Ps* 119,11) Slušati srcem znači slušati riječi kao glasove, slušati srcem znači cijeloga sebe pretvoriti u glas koji vapi, žudi, plače, hvali, slavi, kliče. Sve misli, riječi i djela postaju »kate-heza«, »eho« Božjega Glasa, Isusa Krista u ovom svijetu. I onoliko ćemo gledati Gospodina u vječnosti koliko smo ga u ovom životu slušali, i onoliko ćemo ga već sada, a osobito u vječnosti, slušati nečujno iznutra, u nutrini, koliko smo ga slušali u izvanjskom glasu, u liturgiji, u zajedničkom čitanju, molitvi i pjevanju. Bez liturgije Riječ gubi glas, prestaje biti Glas i postaje slovo koje ubija. U liturgiji glasovi Božjih riječi toliko ispunjaju srce da se preobilno izlijevaju izvan te dolaze »pohvale na ustima« (*Ps* 149,6). Kada se toliko sljubimo s riječima Svetoga pisma, s tim božanskim glasovima Glasa, tada su ti glasovi zaista naši, tada oni nama pripadaju, nama služe i čak se prilagođavaju našim svakidašnjim potrebama. Odjednom osjetimo da nam Pismo daje odgovor na svako naše pitanje, na svaku našu muku, na svaku našu potrebu. Da, Glas želi naše glasove, glasove misli, glasove tihih, izgovorenih i pjevanih riječi, ushićene glasove bez riječi, glasove djela, jednom riječju, glasove koji su sljubljeni s Glasom ljubavi Isusa Krista, s Glasom koji nas uvodi u nutarnji i nečujni Glas triju glasova božanskih osoba, nečujni Glas koji je čujniji, čudsniji i ljupkiji negoli svi čujni glasovi ovoga svijeta. On nama kuc, kuc, i mi njemu kuc, kuc...

Produhovljeni liturgijski govor

JOSIP GREGUR

Rafael Sanzio,

Bog odvaja svjetlost od tame, 1519.

Bitnost govora

Kralj odnosno car Fridrik II. (1194. – 1250.), »prvi moderan čovjek na prijestolju« (J. Burckhardt) poznat je i po svojoj znanstvenoj nastrojenosti. Salimbene iz Parme (1221. – 1288.), franjevački kroničar onoga doba, opisujući kraljevske »zablude« (*superstitiones*), izvješćuje, između ostalog, da je kralj, želeći saznati izvorni jezik čovječanstva, dao izolirati nekoliko dojenčadi. Osim brige o fizičkoj dobrobiti, dojiljama je bila zabranjena svaka jezična i emocionalna interakcija s bebama. Ideja je bila saznati kojim će jezikom djeca progovoriti: hebrejskim, grčkim ili latinskim. »Ali napor mu je bio uzaludan, jer su sva djeca pomrla. Nisu mogli živjeti bez [emotivnog] odobravanja (*sine aplausu*), fizičke blizine, veselih lica i tepanja svojih dojilja i udomiteljica.«

Istina ili anegdota, ta zgoda otkriva važnu činjenicu: govor je čovjeku koji je ekspresivno i komunikativno biće egzistencijalno prirodan. Njegov gubitak, moždanim udarom npr., predstavlja

[...] sva su stvorenja
od-govorna Stvoritelju.
A budući da njihov govor
nije »riječ, a i govor
nije, nije ni glas što se
može čuti« (Ps 19,2.4-5),
čovjeku je povjerena
odgovornost glasonoše:
»A s njima [anđelima]
i mi, i našim glasom
sve stvorenje pod nebom,
zanosnim klicanjem
slavimo ime tvoje:
Svet, svet, svet«
(Četvrta euharistijska
molitva).

velik i bolan problem. Već se i turist u zemlji nepoznatog jezika osjeća nelagodno. Materinji jezik čovjeku je poput mentalnog zavičaja odnosno »kuća postojanja« (*Haus des Seins*; M. Heidegger). A da su ljudi govorna bića, proizlazi i iz biblijske činjenice, da je sve, pa i čovjek postao Božjom stvarateljskom riječi: »I reče Bog: 'Neka bude svjetlost!' I bi svjetlost« (*Post* 1,3). Sukladno tome sva su stvorenja od-govorna Stvoritelju. A budući da njihov govor nije »riječ, a i govor nije, nije ni glas što se može čuti« (Ps 19,2.4-5), čovjeku je povjerena odgovornost glasonoše: »A s njima [anđelima] i mi, i našim glasom sve stvorenje pod nebom, zanosnim klicanjem slavimo ime tvoje: Svet, svet, svet« (Četvrta euharistijska molitva). Prema papi Benediktu XVI. (J. Ratzinger) sveobuhvatna je uloga Crkve svojim liturgijskim govorom »transferirati kozmos, produhoviti ga u gestu hvale i time ga otkupiti; humanizirati svijet« (Teološka pitanja crkvene glazbe, 17). Već se i poganski stoik Epiktet u tu svrhu osjeća odgovornim: »Da sam slavuj, pjevao bih pjesmu slavuja; da sam labud, pjesmu labuda. Ali ja sam racionalno biće. Stoga moram hvaliti božanstvo. To je moj poziv; ostvarujem ga i neću prestati sve dok mi je dodijeljen; pozivam i vas na taj hvalospjev« (*Dissertationes ab Arriani digestæ* I, 16).

»Otvori, Gospodine, usne moje«

»Tebi nije naša hvala potrebna, ali je tvoj dar što smo ti zahvalni« (Opće predslavlje, IV.). U tu svrhu Bog je čovjeku podao dar govornosti. Kumranski spisi navode: »Ti si stvorio dah jezika i poznao riječi njegove. Ti si odredio plod usana prije nego što su se oblikovale. Ti si odmjerio riječi i zvuk koji budi dah usana. Izveo si zvuk iz njezinih tajna [...] da bi se proglasila tvoja slava i ispovijedala tvoja čudesa u svim djelima tvoje vjernosti i tvojim pravednim sudovima, i da bi se tvoje ime hvalilo ustima svih koji te poznaju. Po svom će te očevu hvaliti dovijeka« (QH I, 27-31). Svjesna tog dara, a ujedno i ljudske nevoljkosti, Crkva prvu molitvu časova u dana započinje zazivom: »Otvori, Gospodine, usne moje, i usta će moja navješćivati hvalu tvoju« (Ps 51,17). Slično ona zaziva Duha Svetoga u himnu O dođi, Stvorče, Duše Svet da joj otvori usta na hvalu: »*tu rite promissum Patris sermone ditans guttura* – od vječnog Oca obećan, ti puniš usta besjedom«. To se ne odnosi samo na psihološki još dremovnog klerika da se zdušno lati svoje profesionalne, molitvene obaveze. Niti samo na spomenutu moralnu dužnost stvorenja prema Bogu. Radi se štoviše o životnom učinku hvalidbenog čina. Bez njega biblijski čovjek vidi sebe u carstvu mrtvih: »Jer podzemlje ne slavi te, ne hvali te smrt; oni koji padnu u rupu u tvoju se vjernost više ne uzdaju. Živi, živi, jedino on te slavi kao ja danas.« (Iz 38,18-19a).

Nep. autor, Sv. Efrem Sirski, XIX. st.

Oduševljenost liturgijskog govora

Sve u Crkvi pa i liturgijski govor, zbiva se »po Kristu Gospodinu našem«. Uzimajući nadalje u obzir 83. članak Konstitucije o liturgiji *Sacrosanctum concilium* ta se kristološka pretpostavka ne odnosi samo na sadržaj već i na vanjski oblik liturgije u smislu njezine himničke dimenzije: »Isus Krist, Veliki svećenik Novoga i vječnoga zavjeta, uzimajući ljudsku narav, unio je u ovo zemaljsko progonstvo onu pjesmu (*hymnum*) koja se po sve vijeke pjeva u višnjim boravištima. On oko sebe okuplja svu ljudsku zajednicu te si je pridružuje u pjevanju toga božanskog hvalospjeva. Tu svoju svećeničku zadaću Krist nastavlja upravo po svojoj Crkvi, koja ne samo slavljenjem euharistije nego i na druge načine, napose moljenjem (*persolvendo*) božanskog časoslova, bez prestanka hvali Gospodina i moli za spasenje svega svijeta.« U tom pogledu koncilski želja za aktivnim udioništvom u liturgiji (SC 14) mogla bi se nadovezati na Isusovu izreku: »Oganj [ljubavi] dođoh baciti na zemlju pa što hoću ako je već planuo!« (Lk 12,49). U svakom slučaju, kao glasonoša odnosno arhikantor nebeskog hvalospjeva, Krist je zalag i uzor uznesenog liturgijskog govora. U njemu su crkveni oci prepoznavali drevnog Orfeja, koji je čarobnom lirom i svojim neodoljivim glasom htio izvesti zaručnicu Euridiku iz Podzemlja. Što Orfeju nije pošlo za

»Isus Krist, Veliki svećenik Novoga i vječnoga zavjeta, uzimajući ljudsku narav, unio je u ovo zemaljsko progonstvo onu pjesmu (*hymnum*) koja se po sve vijeke pjeva u višnjim boravištima. On oko sebe okuplja svu ljudsku zajednicu te si je pridružuje u pjevanju toga božanskog hvalospjeva. Tu svoju svećeničku zadaću Krist nastavlja upravo po svojoj Crkvi, koja ne samo slavljenjem euharistije nego i na druge načine, napose moljenjem (*persolvendo*) božanskog časoslova, bez prestanka hvali Gospodina i moli za spasenje svega svijeta.« (SC 83)

Nije slučajno da su se tijekom religijske povijesti ritualni obrasci mahom pjevali. Hebrejska Tora i islamski Kuran izgovaraju se pjevajući, pravoslavna i mozarapska liturgija ne poznaju »tihu« Misu. Prozaično čitana liturgija teško da se može nazvati slavljenjem. I tu vrijedi: Tko pjeva dvostruko moli. Jer pjesma je povrh govora razuma dubinski odjek srca i duše. Možda je baš prozaičnost liturgijske govorancije jedan od suptilnih razloga što mnogi svoju bogoslužnu apstinenciju ne doživljavaju kao manjak ili problem. Ne bi trebalo, primjerice, govoriti o »Božanskom časoslovu« ako se čak i himan samo monotono čita.

rukom Krist čini: Melodijom božanske ljubavi uspješno izbavlja čovječanstvo iz »sjene smrti« (*Lk* 1,79).

Na taj način i poznata izreka svetog Augustina *Cantare amantis est* (Pjevanje je vlastitost onoga tko ljubi, *Sermo* 336,1) dobiva svoj dubinski smisao. Crkveni otac *cantare*, dakako, povezuje s djelotvornom ljubavlju (*Vox huius cantoris, fervor est sancti amoris* – Glas pjevača glas je svete ljubavi). On uspoređuje vršenje Deset zapovijedi s pjesmom uz harfu s deset žica. »Nitko naime Boga ne hvali, to jest pjeva himan, ako mu usta nisu sukladna djelima, ljubeći Boga i bližnjega (*Sermo* 33,5). Među tim Augustin time ne izigrava djela ljubavi s pjesmom ljubavi. »Jer ako ustima ispovijedaš da je Isus Gospodin, i srcem vjeruješ da ga je Bog uskrisio od mrtvih, bit ćeš spašen« (*Rim* 10,9). Djelotvorna ljubav ide ruku pod ruku s hvalospjevom.

»Tko pjeva... ne samo hvali, već i radosno hvali; tko pjeva hvale, ne samo pjeva, ne, već i voli onoga kome pjeva« (Augustin, *in ps* 72,1). Ljubav je karakteristika odnosno bit Duha Svetoga, koji ne samo otvara usta već i oduševljava. Stoga je, uz kristološki motiv, hvalospjev Crkve doslovce produhovljen, uvjetovan Duhom Svetim. Crkveni pjevač je »harfa Duha Svetoga« – epitet svetog Efrema Sirskog (oko 306. – 373.), čiji su himni bili duhovna hrana mnogima, ne samo u svoje vrijeme. Da Duh Božji »puni usta besjedom« očito je na Duhove: obeshrabrena dvanaestorica sada oduševljeno napuštaju pobožnu privatnost i opojeni Duhom svjedoče Uskrsloga. »Mi doista ne možemo ne govoriti što vidjesmo i čusmo«, brane se od svojih ušutkivača (*Dj* 4,20). Produhovljena Crkva prvih vremena u svome bogoslužju dopušta čak i glosolaliju, ekstatički izraz mističkog zanosa (*1Kor* 14).

Sakralnost liturgijskog govora

Kroz povijest zapadne liturgije polagala se prvenstveno važnost na dogmatsku ispravnost liturgijskog govora. Iako su Liturgijski pokret i reforma Drugoga vatikanskog koncila naglasili teološku značajnost vanjske forme, ona u praksi još uvijek kao da je samo okvir, a ne i integralni dio liturgijskog sadržaja. Činjenica da se ključni tekstovi sve rjeđe pjevaju, prema austrijskom liturgičaru R. Messneru zabrinjavajući je fenomen pokoncilске reforme. Time se u liturgiju nehotice uvlači strana joj indoktrinacijska nota. Zanimljivo je da primjerice i talijanski agnostičar Umberto Galimberti vidi i kritizira u tome gubitak sakralne dimenzije. Tradicionalisti za to optužuju »Konzil der Buchhalter« (Konzil računovođa), s pravom naglašujući da božanski *tremendum et fascinosum* iziskuje ne samo strahopoštovanje već i govorno 'istudenje' svakidašnjeg idioma. Nije slučajno da su se tijekom religijske povijesti ritualni obrasci mahom pjevali. Hebrejska Tora i islamski Kuran izgovaraju se pjevajući, pravoslavna i mozarapska liturgija ne poznaju »tihu« Misu. Prozaično

Hermann Clementz,
Isus se moli u Getsemaniju,
1900.

čitana liturgija teško da se može nazvati slavljem. I tu vrijedi: Tko pjeva dvostruko moli. Jer pjesma je povrh govora razuma dubinski odjek srca i duše.

Možda je baš prozaičnost liturgijske govorancije jedan od suptilnih razloga što mnogi svoju bogoslužnu apstinenciju ne doživljavaju kao manjak ili problem. Ne bi trebalo, primjerice, govoriti o »Božanskom časoslovu« ako se čak i himan samo monotono čita. »Himni su pjesme čiji je sadržaj Božja hvala [...] Tri su stvari potrebne da bi nešto bilo himan: hvaljenje, hvaljenje Boga i pjevanje« (Augustin, *in ps* 72,1). Koliko je zanosan odgovor na Božje djelovanje i od pastoralne važnosti, primijetio je i oštri kritičar kršćanstva, Friedrich Nietzsche: »Bolje bi mi pjesme imali pjevati da povjerujem u njihovog Otkupitelja: otkupljenima bi mi se morali doimati njegovi učenici!« (Zaratustra, 2. »O svećenicima«). Nije čudo što su pentekostne grupe svojom duhovskom 'opijenosti' mnogima toliko privlačne. I mladi katolici diljem svijeta otkrivaju Krista preko duhovnih festivala, gdje se uz klanjanje oduševljeno slavi.

Ponekad se – barem na Zapadu – kritizira(la) tobožnja zastarellost i nerazumljivost te obredna zaostalost liturgijske jezičnosti. Trebalo bi je navodno nivelirati na svakodnevni idiom kako bi se

današnji (mladi) čovjek njime identificirao. Čini se, međutim, da se baš među mladima to doživljava kao prozirno dodvoravanje i banalizacija sakralnog. Uostalom, poput svakog jezika, i liturgijski govor ima svoju kulturu, rječnik i gramatiku koju treba naučiti i koja se predaje iz generacije u generaciju. Glas predaka perpetuirao se u potomcima. Sveti Augustin kaže da zapravo Kristov glas odjekuje u nama kad molimo s Crkvom.

Predanost liturgijskog govora

Osim navedenih strukturnih i formalnih razloga – da se na primjer psalmi kao starozavjetne *pjesme* načelno pjevaju (Crkva izričito želi da se barem ključni časovi, Jutarnja i Večernja, pjevaju), postoji još dublji, žrtveni aspekt sudjelovanja u liturgijskom govoru Crkve. Za razliku od 'nekad', kad su se crkve orile od pučkih pjesama, današnji čovjek – dok na stadionu gromoglasno skandira – u crkvi se ustručava otvoriti usta. To nije samo estetski deficit već i duhovno-osobni gubitak. Liturgijskom participacijom vjernik na najvišoj razini osobnosti ostvaruje spomenutu od-govornost Stvoritelju. Glas mu je žrtveni prinos po primjeru Isusa koji u Getsemaniju verbalno, a na križu egzistencijalno 'plijeni' svoj ego, predajući ga Ocu. Liturgija u srži nije drugo, nego sebedarje u obliku »žrtve hvale« (Prva euharistijska molitva); ne u smislu jeftinog, pukog zvuka (*flatus vocis*), nego kao potpuni angažman vlastitog »ja« u suglasju s Kristom. Uostalom: »Ganuta osoba klikće. Podiže glas. ... Najvažniji oblik 'zanosnog' govora...«, veli belgijski evangelički teolog Gerardus van der Leeuw (1890. – 1950.), »jest hvala, himan hvale... Tko je 'dirnut', hvali: nema druge. Jer u hvali je samozaborav, koji se uzdiže iznad [zemaljskog] života u snazi hvaljenog [...]. Hvaliti znači zaboraviti sebe i okrenuti se Bogu« (*Phänomenologie der Religion*, 1933, 406). Budući da se čovjek ustručava izložiti svoju emotivnu nutrinu pred drugima, i teološki jedva svjestan učinka hvalidbenog predanja, ne čudi da se u crkvama većinom zatječe šutljiva publika.

Govor i šutnja

Što se pak tiče šutnje: dok mnogi nažalost nijemo konzumiraju, animatori liturgije u bojazni od zamorne praznine (*horror vacui*) često upadaju u ekstrem verbalnog aktivizma. Govor uz izdisaj pretpostavlja i udisaj, u glazbi je stanka bitna kao i ton. Tako i liturgijsko ustrojstvo iziskuje međuprostor sabranosti i tišine. Bogoslužje ne treba mjeriti profanim slavljinama, gdje trenuci mira ili šutnje nisu poželjni. »minuta šutnje« općenito je predviđena za ozbiljne trenutke. Liturgija je 'ozbiljno' slavlje: prijelaza iz smrti u život, križa u uskrsnuće, nadovezujući se na Krista pred čijom žrtvom 'zastaje dah'. Tako Misal nakon priziva »Pomolimo se« preporuča trenutak pribranosti koju predvoditelj sabire u zbornu molitvu. Slično nakon čitanja poželjan je trenutak tišine. U adventu

Liturgija je 'ozbiljno'
slavlje: prijelaza iz
smrti u život, križa u
uskrsnuće, nadovezujući
se na Krista pred čijom
žrtvom 'zastaje dah'.
Tako Misal nakon priziva
»Pomolimo se« preporuča
trenutak pribranosti
koju predvoditelj sabire
u zbornu molitvu.

i korizmi ionako se glazbena aktivnost svodi samo na pratnju pjevanja.

Papa Franjo u jednoj od svojih općih audijencija (15. prosinca 2021.) spominje božićni obrazac iz Knjige mudrosti: »Dok je mirna tišina svime vladala i noć brzim tijekom stigla do sredine puta svog, jurnula je tvoja svemoguća riječ s nebesa« (*Mudr* 18,14-15). I nadodaje: »Tišina nas pomalo plaši jer zahtijeva da uđemo u svoju nutrinu i susrećemo se s najistinitijim dijelom sebe. A mnogi se ljudi boje tišine. Moraju pričati, pričati, pričati ili slušati: radio, televiziju... ali ne mogu prihvatiti tišinu jer je se boje.« Možda i za liturgijsko slavlje vrijedi, kad kaže: »Bez šutnje naš govor se razbolijeva«.

Zaključak

Kao što je pojedincu govor bitan tako i Crkva, kao mistično tijelo Kristovo, bez liturgijskog bi jezika duhovno zamrla. I dok je sam taj jezik teološki nespornan, *liturgijska* teologija upozorava na važnost iskustva spasenja (soteriološku funkciju) i njegovu ulogu u životu vjere (*ars celebrandi*). Crkveno pjevanje, primjerice, nije samo dekor ili okvir dogmatskoj istini, već medij žrtvenog predanja. Veliki naglasak na pjevanje u ovom prilogu, dakako, ne znači da se sve i uvijek pjeva, već po principu »višeslojne svečanosti« svagdana i blagdana. Ali budući da se u bogoslužju sve zbiva »po snazi Duha Svetoga« (*SC* 6), liturgijski je govor načelno oduševljen i uzvišen. Reče netko: S Francuzima govorim francuski, s Talijanima talijanski, a s Bogom 'božanski'. To ne znači da Bog ne poznaje sve jezike ili da mu je neki možda potreban. Ali što se ljepše i profesionalnije Crkva liturgijski 'oglašuje', to je privlačnija u svom pastoralnom djelovanju. Kaži mi kako se izražavaš u bogoslužju, a ja ću ti reći kakva ti je vjera.

LITURGIJSKI KALENDAR

LIPANJ

12 P PRESVETO SRCE ISUSOVO, svetkovina
13 S Bezgrješno srce Blažene Djevice Marije
 ili: **Sveti Antun Padovanski, spomendan;**
 vl.: Iz 61,9-11; Otp. pj.: 1Sam 2,1.4-8; Lk 2,41-51

14 N JEDANAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

15 P Svagdan: 1Kr 21,1-16; Ps 5,2-3.4b-7; Mt 5,38-42
16 U Svagdan: 1Kr 21,17-29; Ps 51,3-6b.11.16; Mt 5,43-48
17 S Svagdan: 2Kr 2,1.6-14; Ps 31,20-21.24; Mt 6,1-6.16-18
18 Č Svagdan: Sir 48,1-15; Ps 97,1-7; Mt 6,7-15
19 P Svagdan ili: *Sv. Romuald, opat;*
 2Kr 11,1-4.9-18.20; Ps 132,11-14.17-18; Mt 6,19-23
20 S Svagdan: 2Ljet 24,17-25; Ps 89,4-5.29-34; Mt 6,24-34

21 N DVANAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

22 P Svagdan ili: *Sv. Paulin Nolaški;*
 ili: *Sv. Ivan Fisher i Toma More;*
 2Kr 17,5-8.13-15a.18; Ps 60,3-5.12-13; Mt 7,1-5
23 U Svagdan: 2Kr 19,9b-11.14-21.31-35a.36;
 Ps 48,2-4.10-11; Mt 7,6.12-14

24 S ROĐENJE SV. IVANA KRSTITELJA, svetkovina

25 Č Svagdan: 2Kr 24,8-17; Ps 79,1-5.8-9; Mt 7,21-29
26 P Svagdan: 2Kr 25,1-12; Ps 137,1-6; Mk 8,1-4
27 S Svagdan ili: *Sv. Ćiril Aleksandrijski, biskup i crkveni naučitelj;*
 Tuž 2,2.10-14.18-19; Ps 74,1-7.20-21; Mt 8,5-17

28 N TRINAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

29 P SV. PETAR I PAVAO, apostoli
30 U Svagdan ili: *Prvomučenicima Svete Rimske Crkve;*
 Am 3,1-8; 4,11-12; Ps 5,4b-8; Mt 8,23-27

SRPANJ

1 S Svagdan: Am 5,14-15.21-24; Ps 50,7-14.16b-17; Mt 8,28-34
2 Č Svagdan: Am 7,10-17; Ps 19,8-11; Mt 9,1-8
3 P SV. TOMA APOSTOL, blagdan;
 vl.: Ef 2,19-22; Ps 117,1-2; Iv 20,24-29
4 S Svagdan ili: *Sv. Elizabeta Portugalska;*
 Am 9,11-15; Ps 85,9.11-12.13-14; Mt 9,14-17

Presveto Srce Isusovo

ULAZNA

Misli su srca njegova
od koljena do koljena
da im od smrti život
spasi, da ih nahrani
u danima gladi.
(Ps 33, 11.19)

ZBORNA MOLITVA

Svemoguću Bože, štujemo Srce
tvoga ljubljenoga Sina i slavimo
spomen njegove ljubavi prema
nama. Daj da iz tog nebeskog
vrela crpemo obilne darove
milosti. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, pogledaj
neizrecivu ljubav u srcu
svoga Sina, da ti naš dar
bude prijatan te nam
izmoli pomirenje.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Govori Gospodin:
Ako je tko žedan,
neka dođe k meni!
Neka pije, koji
vjeruje u mene!
(Iv 7,37-38)

Prvo čitanje Pnz 7,6-11

Gospodin vas je ljubio i odabrao vas.

Čitanje Knjige Ponovljenog zakona

U one dane: Mojsije reče narodu:

»Ti si narod posvećen Gospodinu, Bogu svome;
tebe je Gospodin, Bog tvoj, izabrao da među
svim narodima koji su na zemlji budeš njegov
predragi vlastiti narod. Nije vas Gospodin
odabrao i prihvatio zato što biste vi bili broj-
niji od svih naroda – vi ste zapravo najmanji
– nego zato što vas Gospodin ljubi i drži zakle-
tvu kojom se zakleo vašim ocima. Stoga vas je
Gospodin izveo jakom rukom i oslobodio vas
iz kuće ropstva, ispod vlasti faraona, kralja
egipatskoga. Zato znaj da je Gospodin, Bog
tvoj, pravi Bog, Bog vjeran, koji drži svoj savez
i milost svoju iskazuje do tisuću koljena onima
koji ga ljube i drže njegove zapovijedi. A onima
koji ga mrze: uzvraća izravno njimu samima.
Stoga drži zapovijedi, zakone i uredbe koje ti
danas nalažem da ih vršiš.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 103,1-4.6-8.10

Pripjev: Ljubav Gospodnja vječna je
nad onima što ga se boje.

Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina
i sve što je u meni, sveto ime njegovo!
Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina
i ne zaboravi dobročinstva njegovih!

On ti otpušta sve grijehе tvoje,
on iscjeljuje sve slabosti tvoje;
on ti od propasti izbavlja život,
kruni te dobrotom i nežnošću.

Gospodin čini pravedna djela
i potlačenima vraća pravicu,
Mojsiju objavi putove svoje,
sinovima Izraelovim djela svoja.

Milosrdan je i milostiv Gospodin,
spor na srdžbu i vrlo dobrostiv.
Ne postupa s nama po grijesima našim
niti nam plaća po našim krivnjama.

Drugo čitanje 1Iv 4,7-16

Bog je prvi ljubio nas.

Čitanje Prve poslanice svetog Ivana apostola

Ljubljeni, ljubimo jedni druge jer ljubav je
od Boga; i svaki koji ljubi, od Boga je rođen i
poznaje Boga. Tko ne ljubi, ne upozna Boga jer
Bog je ljubav. U ovom se očitova Božja ljubav
u nama: Bog Sina svoga jedinorođenoga posla
u svijet da živimo po njemu. U ovom je ljubav:
ne da bi mi ljubili Boga, nego – on je ljubio nas
i poslao Sina svoga kao pomirnicu za grijehе
naše. Ljubljeni, ako je Bog tako ljubio nas, i mi
smo dužni ljubiti jedni druge.

Boga nitko nikada ne vidje. Ako ljubimo
jedni druge, Bog ostaje u nama, i ljubav je nje-
gova u nama savršena. Po ovome znamo da
ostajemo u njemu i on u nama: od Duha nam
je svoga dao. I mi smo vidjeli i svjedočimo da je
Isus Sin Božji, Bog ostaje u njemu, i on u Bogu.
I mi smo upoznali ljubav koju Bog ima prema
nama i povjerovali joj. Bog je ljubav i tko ostaje
u ljubavi, u Bogu ostaje, i Bog u njemu.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Mk 11,29ab

Uzmite jaram moj na sebe i učite se od mene
jer sam krotka i ponizna srca.

Luc-Olivier Merson,
Srce Isusovo, 1922.

POPRIČESNA PJESMA

Nek nas otajstvo tvoje ljubavi
 Gospodine, zauvijek privuče k
 tvome Sinu, nek u nama zapali
 sveti ljubav, da mognemo
 Krista u braći prepoznati i
 služiti. Koji živi.

Evandjelje Mt 11,25-30

Krotka sam i ponizna srca.

Čitanje svetog Evandjelja po Mateju

U ono vrijeme reče Isus:

»Slavim te, Oče, Gospodaru neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i umnih, a objavio malenima. Da, Oče, tako se tebi svidjelo. Sve je meni predao Otac moj i nitko ne pozna Sina doli Oca niti itko pozna Oca doli Sin i onaj kome Sin hoće objaviti.«

»Dodite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni i ja ću vas odmoriti. Uzmite jaram moj na sebe, učite se od mene jer sam krotka i ponizna srca i naći ćete spokoj dušama svojim. Uistinu, jaram je moj sladak i breme moje lako.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	75.3	Misli su srca njegova
ili	175	O, Srce Sina Božjega
Otpjevni psalam:	ŽV str. 40	Ljubav Gospodnja vječna je
Prinosna:	755	Srce Božansko
ili	170 (173)	O Srce, čišće od sunca
Pričesna:	200	O Kruše živi, milosni
	136.2	Dodite k meni
	158	Vječna je ljubav
	758	O Isuse
Završna:	753	Do nebesa
ili	756 (176)	U slavu svetog Srca

MOLITVA VJERNIKA

Pogleda usmjerenog na presveto Srce Isusovo koje nas, izgarajući ljubavlju za sve ljude, približava Božjemu milosrđu, u poniznosti se obratimo iskrenim prošnjama vječnome Ocu te ga zamolimo:

1. Crkva u svoje okrilje danomice prima sve ljude koji ti se utječu. Svojim Duhom neprestano vodi i osnažuj njeno poslanje navještaja svete katoličke vjere, molimo te.
2. Svećenici su pozvani da svojim životom budu primjer autentičnoga kršćanskog života. Učini ih istinskim svjedocima Kristova predanja tvojoj svetoj volji, molimo te.
3. Mnogi ljudi, odbačeni od društva, svakodnevno se bore s usamljenošću. Oslobodi nas oholosti i pohlepe za društvenim statusom te nas otvori iskrenome suosjećanju s bližnjima u potrebi, molimo te.
4. Brz tempo današnjice neopisivo nas iscrpljuje. Podaj nam shvatiti kako nismo ljubljeni jer smo uspješni, već jer smo tvoji, te u toj spoznaji živjeti i djelovati u svijetu, molimo te.
5. Duše pokojnih vape za tvojim smilovanjem. Poradi svake ovozemne žrtve, koju su izvršili za spasenje duše, budi im milostiv te ih primi u svoje nebesko kraljevstvo, molimo te.

Vječni Oče, poslušaj i usliši ove naše prošnje koje smo ti izrekli s punim pouzdanjem. Daj da vjerujući da nam u presvetome Srcu svoga Sina pružaš utočište za svaku kušnju i teškoću, uvijek prihvaćamo životni jaram, prinoseći svako trpljenje za vječno spasenje.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Srce koje nosi umorne

Postoji umor koji nije tjelesni. To je umor koji san ne može izliječiti.

Umor od razočaranja, stalne borbe, međuljudskih odnosa, vlastitih slabosti i straha od budućnosti. Postoji teret koji se ne vidi. Čovjek danas često izvana djeluje sabrano, a iznutra nosi terete o kojima nikome ne govori. On može imati posao, obitelj, znanje, ugled, može izvana djelovati sabrano i snažno, a iznutra biti potpuno iscrpljen. Današnji čovjek često ne nosi kamenje na leđima, nego tjeskobu, razočaranja, osjećaj nedostatnosti, strah od budućnosti, šutnju među ljudima, umor od stalnog dokazivanja. I upravo takvom čovjeku danas govori Krist: »Dođite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni i ja ću vas odmoriti.«

To nisu riječi nekoga tko ne poznaje ljudsku bol. Govori ih Onaj koji je plakao, bio izdan, neshvaćen, ostavljen i raspet. Zato je svetkovina Presvetoga Srca Isusova više od pobožnosti. Ona je objava da u središtu svemira nije hladna i bezlična sila, nego srce Boga koji razumije čovjeka. Krist ne govori iz sigurnosti udaljenosti, jer On poznaje izdaju, samoću, strah, patnju i smrt. Zato može razumjeti ljudsku slabost. U vremenu u kojem mnogi žive kao da moraju stalno biti dovoljno dobri, dovoljno uspješni, dovoljno jaki, današnja čitanja govore nešto gotovo skandalozno: Bog ne ljubi čovjeka zato što je velik, nego zato što je njegov.

U prvom čitanju Mojsije kaže Izraelu: niste izabrani jer ste najbrojniji ili najjači, nego jer vas Bog ljubi. To znači da čovjekova vrijednost ne počiva na njegovoj korisnosti. Bog nas ne voli kao projekt, nego kao djecu. Koliko se samo ljudskih života danas urušava jer su povjerovali da vrijede samo dok proizvode, uspijevaju ili ispunjavaju očekivanja drugih. A kada dođe

neuspjeh, bolest, usamljenost ili starost, čovjek se počne pitati ima li njegov život još smisla.

Presveto Srce Isusovo stoji nasuprot toj logici svijeta. Ono govori: vrijediš i onda kada si slab. Vrijediš i onda kada si razočaran, kao i onda kada više nemaš snage držati vlastiti život pod kontrolom. Zato sveti Ivan u drugom čitanju ne kaže samo da Bog ima ljubavi, nego: »Bog je ljubav.« To je možda najteža istina za povjerovati. Ne zato što je nerazumljiva, nego zato što je čovjek često ranjen iskustvom neljubavi. Mnogi ljudi vjeruju u Boga, ali duboko u sebi još uvijek misle da ih Bog zapravo podnosi, procjenjuje ili drži na distanci. Dok Krist danas otkriva svoje srce: »jer sam krotka i ponizna srca.« Bog ne slama čovjeka kad padne. On mu prilazi. Ne uklanja uvijek križ, ali ga nosi zajedno s njim. Bog ne lomi čovjeka, ne gazi njegovu slabost, On ulazi u nju.

Možda je najveća bolest današnjeg čovjeka osjećaj da sve mora nositi sam. Dok Evanđelje danas govori upravo suprotno: nitko nije sam u svojoj borbi. Otvoreno Kristovo Srce ostaje mjesto gdje čovjek može donijeti svoj umor, svoje grijehe, svoje strahove i pronaći mir koji mu svijet ne može dati. Zanimljivo je da Isus ne obećava da će ukloniti svaki teret. On kaže: »Uzmite jaram moj.« Dakle, život ostaje zahtjevan. Ostaju križevi, bolesti, nesigurnosti i borbe. Ali razlika je u tome što čovjek više ne nosi sve sam. Najteži teret nije patnja, nego osjećaj da si sam u patnji. Zato je i srce današnjeg Evanđelja poruka – nitko nije sam. Čak ni onda kada ga svi napuste ili onda kada više ne razumije samoga sebe. Pa niti onda kada mu se čini da je Bog daleko. Otvoreno Kristovo Srce znak je Boga koji ostaje otvoren čovjeku i onda kada se čovjek zatvori njemu.

Srce Isusovo u kršćanskoj simbolici nije tek pobožna slika jednoga dijela tijela, nego znak cijele Kristove osobe i njegove ljubavi prema čovjeku. Na slikama je često prikazano otvoreno, okrunjeno trnovom krunom, ranjeno i obasjano plamenom. Trnje govori o ljudskom grijehu, odbacivanju i boli koju Krist nosi zbog čovjeka; rana podsjeća na koplje pod križem iz kojega su potekli krv i voda kao znak života i milosti; plamen označava ljubav koja ne prestaje gorjeti ni onda kada nije uzvraćena. To je srce koje pati, ali ostaje otvoreno. Srce koje ne osuđuje izdaleka, nego se približava čovjeku u njegovoj slabosti, umoru i izgubljenosti. Upravo je umor jedan od najdubljih tereta suvremenoga čovjeka – ne samo tjelesni, nego umor duše: od stalnog dokazivanja, razočaranja, nesigurnosti, odnosa koji ranjavu i osjećaju da sve mora nositi sam. Zato Presveto Srce Isusovo ostaje znak da postoji mjesto gdje čovjek može doći bez maski, sa svojim strahovima i slabostima, i pronaći mir u Srcu koje se nikada ne umara ljubiti.

Živimo u svijetu velikoga nemira. Ljudi su povezani više nego ikada, a ipak sve usamljeniji; okruženi informacijama, a često bez smisla i unutarnjeg mira. Ubrzanost života, stalni pritisak uspjeha, nesigurnost budućnosti i površnost odnosa stvaraju tihi umor duše. Čovjek današnjice često zna kako preživjeti, ali zaboravlja kako istinski živjeti. Upravo zato Presveto Srce Isusovo ostaje odgovor svijetu koji je izgubio mir – jer Krist ne donosi samo utjehu, nego prostor gdje ljudsko srce ponovno može pronaći tišinu, smisao i sigurnost da je ljubljeno i željeno.

I možda je upravo to najvažnija poruka današnje svetkovine: kršćanstvo nije samo moralni sustav ni skup pravila, nego mjesto gdje umoran čovjek može nasloniti svoje srce. Zato je današnji blagdan poziv

Johann Josef Karl Henrici, *Srce Isusovo*, 1795.

da barem na trenutak prestanemo bježati od sebe. Da prestanemo živjeti samo od obveza, uloga i očekivanja. Nego da dopustimo Bogu da nas susretne ondje gdje smo najslabiji. Jer samo čovjek koji je doživio da je ljubljen može istinski ljubiti druge. Samo srce koje je pronašlo milosrđe može prestati biti tvrdo. I samo čovjek koji je pronašao mir u Bogu može ga donositi svijetu koji je umoran od nemira.

Daniel Patafta

Jedanaesta nedjelja kroz godinu

ULAZNA PJESMA

Slušaj, Gospodine, glas
moga vapaja, milostiv mi
budi, usliši me! Ne skrivaj
lica svoga od mene, ne
odbij u gnjevu slugu
svoga! (Ps 27,7-9)

ZBORNA MOLITVA

Bože, jakosti onih što se u te
ufaju, snago slabih i smrtnih,
koji su bez tebe nemoćni: pomози
nam svojom milošću da vršimo
tvoje zapovijedi i voljom ti i
djelom omilimo. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Bože, ovim darovima
ti čovjeku krijepiš
zemaljski i duhovni život.
Molimo te da nas uvijek
prati njihova pomoć za
tijelo i dušu. Po Kristu.

Prvo čitanje Izl 19,2-6a

Vi ćete mi biti kraljevstvo svećenikâ, narod svet.

Čitanje Knjige Izlaska

U one dane: Izraelci dođu u Sinajsku pustinju i utabore se u pustinji. Postave Izraelci tabor tu pred brdom, a Mojsije se popne k Bogu. Gospodin ga zovne s brda pa mu rekne: »Ovo reci domu Jakovljevu, proglasi djeci Izraelovoj:

’Vi ste vidjeli što sam učinio Egipćanima; kako sam vas nosio na orlovskim krilima i k sebi vas doveo. Stoga, budete li mi se vjerno pokoravali i držali savez moj, vi ćete mi biti predraga svojina mimo sve narode – ta moj je sav svijet! – vi ćete mi biti kraljevstvo svećenikâ, narod svet.’«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 100,2-3,5

Pripjev: Njegov smo narod i ovce paše njegove.

Kliči Gospodinu, sva zemljo!

Služite Gospodinu u veselju!

Pred lice mu dođite s radosnim klicanjem!

Znajte da je Gospodin Bog:

on nas stvori i mi smo njegovi,

njegov smo narod i ovce paše njegove.

Jer dobar je Gospodin,

dovijeka je ljubav njegova,

od koljena do koljena vjernost njegova.

Drugo čitanje Rim 5,6-11

Ako se s Bogom pomirismo smrću Sina njegova, mnogo ćemo se više spasiti životom njegovim.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima

Braćo! Dok mi još bijasmo nemoćni, Krist je, već u to vrijeme, za nas bezbožnike umro.

Zbilja, jedva bi tko za pravedna umro; možda bi se za dobra tko i odvažio umrijeti. A Bog pokaza ljubav svoju prema nama ovako: dok još bijasmo grešnici, Krist za nas umrije. Koliko li ćemo se više sada, pošto smo opravdani krvlju njegovom, spasiti po njemu od srdžbe? Doista, ako se s Bogom pomirismo po smrti Sina njegova dok još bijasmo neprijatelji, mnogo ćemo se više, pomireni, spasiti životom njegovim. I ne samo to! Dičimo se u Bogu po Gospodinu našem Isusu Kristu po kojem zadobismo pomirenje.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Mk 1,15

Približilo se kraljevstvo Božje:

Obratite se i vjerujte evanđelju!

Evanđelje Mt 9,36–10,8

Dozva dvanaesticu svojih učenika i posla ih.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme: Kad Isus ugleda mnoštvo, sažali mu se nad njim jer bijahu izmučeni i ophrvani kao ovce bez pastira. Tada reče svojim učenicima: »Žetve je mnogo, a radnika malo. Molite dakle gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju.«

Dozva dvanaesticu svojih učenika i dade im vlast nad nečistim dusima: da ih izgone i da liječe svaku bolest i svaku nemoć. A ovo su imena dvanaestorice apostola: prvi Šimun, zvani Petar, i Andrija, brat njegov; i Jakov, sin Zebedejev, i Ivan, brat njegov; Filip i Bartolomej; Toma i Matej carinik; Jakov Alfejev i Tadej; Šimun Kananaj i Juda Iškariotski, koji ga izda.

Louis Vincent Léon Pallière,
Apostol Petar ozdravlja bolesnoga, 1819.

PRIČESNA PJESMA

Za jedno molim
Gospodina, samo to
ja tražim: da živim u
Domu Gospodnjem u
sve dane života svoga.
(Ps 27,4)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, sveta pričest
što je primamo označuje
zajedništvo svih vjernika
s tobom. Daj da urodi
jedinštvom u tvojoj Crkvi.
Po Kristu.

Tu dvanaestoricu posla Isus uputivši ih:
»K poganima ne idite i ni u koji samarijski
grad ne ulazite! Pođite radije k izgubljenim
ovcima doma Izraelova! Putom propovi-
jedajte: 'Približilo se kraljevstvo nebesko!' Bolesne liječite, mrtve uskrisujte, gubave
čistite, zloduhe izgonite! Besplatno primiste,
besplatno dajte!«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	167	O Stvoritelju ljudi
ili	214	Molimo tebe
Otpjevni psalam:	116	Njegov smo narod
Prinosna:	167.2	O primi žrtvu svetu
ili	229	Od Božje snage
Pričesna:	243	Sakramentu veličajnom
	167.3 i 4	Moj Spase, dođi k meni
	94	Gospod je pastir moj
Završna:	183.1 i 4	Ti Kriste Kralj si vjekova
ili	755	Srce Božansko

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, osjećajući iskrenu zahvalnost
radi neizmjerne ljubavi koju nam je darovao
u svome jedinome Sinu, s pouzdanjem se ute-
cimo svemogućem Bogu Ocu ovim prošnjama:

1. Potrebe svete Crkve svakim su danom sve
brojnije. Obdari Crkvu mnoštvom istinolju-
bivih radnika koji će hrabro prionuti žetvi
na koju ih Krist poziva i za koju ih osposo-
bljava, molimo te.
2. Tvoj je Sin učenike poslao da naučavaju i
liječe vjerno stado. Naše pastire vodi svojim
Duhom kako bi neumorno brinuli za sve
duhovne i materijalne potrebe tvojih vjer-
nih, molimo te.
3. Diljem svijeta, đakoni se pripremaju za pri-
manje sakramenta svetog reda. Hrabri ih
svojom prisutnošću u nastojanju da Istinu
vjere žive autentično i revno vrše povje-
renu im službu, molimo te.
4. U našoj je domovini ovih dana završila još
jedna nastavna godina. Svim našim ško-
larcima, učiteljima i nastavnicima podari
zahvalnost za svaki uspjeh koji su s tvojom
pomoći postigli, molimo te.
5. Živeći pobožno u izvršavanju tvoje svete
volje, nadamo se vječnome spasenju. Sve
naše pokojne, koji su u ovozemnosti slije-
dili tvoj put, nagradi vječnim spokojem u
nebesima, molimo te.

Bože, Oče svemogući, svakim tvojim izrazom
ljubavi, u nama sve više raste dar zahvalnosti.
Molimo te, poslušaj ove naše prošnje i svojom
ih blagošću ostvari u punini milosrđa koje
svakodnevno izlivaš na ovaj svijet.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Savez ljubavi

Čovjek vrlo mukotrpno prolazi stazama ovoga života, ako na tome putu ne pronađe saveznika, dobrotamjernu dušu na koju će se moći osloniti u sudbonosnim trenucima. Nije lako pronaći pravoga saveznika, onoga koji će održati zadanu riječ, i u njemu nepovoljnim trenucima. Mnogi raskidaju saveze ne samo kada u pitanje dolazi vlastiti identitet ili duhovno dobro, bilo naroda ili pojedinca, već se savez mnogo lakše i brže raskida i u onim trenucima kada u pitanje dolazi neko od materijalnih dobara, kao što su imetak, novac, nasljedstvo ili materijalno bolji položaj u društvu, ili pak neka nepredviđena životna poteškoća. Tada često strada prijateljski savez, savez među braćom i sestrama, savez između roditelja i djece, ili pak, i sam ženidbeni savez.

U takvo ljudsko iskustvo savezništva, Bog ulazi sa svojim prijedlogom saveza. U prvome čitanju iz Knjige Izlaska slušamo Božji prijedlog narodu kako bi se narod vjerno pokoravao Gospodinu i držao njegov Savez. Prijedlogu Saveza opisanom u Knjizi Izlaska 19 prethode sva ona divna djela koja je Gospodin Bog činio za narod: kad ga je izveo iz Egipta, proveo preko Crvenoga mora, vodio pustinjom te hranio i pojiio u trenucima gladi i žeđi, kako to opisuje prvih osamnaest poglavlja Knjige Izlaska. Narod treba svoj pogled okrenuti unatrag i prisjetiti se svih tih velikih Božjih djela i tek na temelju toga ući u Savez s Gospodinom.

Božji Savez s čovjekom nije istovjetan s onim savezima koje mi međusobno sklapamo, jer Bog unaprijed čini velika djela za čovjeka. Najveća Božja djela u povijesti izraelskoga naroda zapravo su se i dogodila prije samog sklapanja Saveza na Sinaju, te je narod imao prilike osvjedočiti se u ispravnost odluke za savezništvo s Gospodinom. Taj Gospodin, koji ih je izveo iz Egipta, to jest njihove kuće ropstva, i proveo ih žive

kroz morske valove, koji ih je hranio i pojiio u pustim i bezvodnim krajevima, doista je Gospodin Bog i s njime se isplati ući u savezništvo, jer niti u budućnosti nikada se neće iznevjeriti.

Nešto slično događa se i u našim životima. U iskreno zajedništvo i prijateljstvo s Gospodinom čovjek ulazi tek onda kada postane svjestan velikih i čudesnih djela koja je Gospodin učinio za čovjeka u njegovom osobnom životu. Bilo je trenutaka u životu kada su svi ljudi oko nas otresali glavom na naš život i ustvrdili: »Ovome nema pomoći!«; ili »Preveliki je grješnik!«; ili pak »Ima smrtnu bolest!«. U tim trenucima čovjek se osjeća poput Izraelaca u ropstvu, nad kojima su drugi otresali glavom i govorili: »Ovima nema pomoći!«. Kada svi okrenu glavu od čovjeka, jedini i pravi ljubitelj čovjeka, onaj koji ga je zamislio i stvorio, okreće svoje lice k njemu, i to je trenutak kada čovjek osjeća Božju ljubav, njegovu blizinu, dobrotu i brigu za njega. Iskustvo Božje blizine i izričite Božje brige za čovjeka prethodi svakom prijateljstvu s Bogom, i svako čovjekovo izričito moralno ponašanje koje je odraz tog prijateljstva. Tek nakon što smo osjetili da nas Gospodin Bog voli i ljubi kao što otac ljubi svoju djecu, mi postajemo sposobni ući u savezništvo s Njime, postajemo sposobni prihvatiti njegovih deset zapovijedi kao autoritativne naputke vlastitog života. Zato Gospodin Bog zahtijeva od Izraelaca održavanje zapovijedi Saveza tek nakon što ih je podsjetio da je za njih učinio velika djela.

Bog je bio pošten i iskren prema Izraelcima, jednako kao što je i prema nama. Ne zahtijeva poslušnost i povjerenje unaprijed, ali zahtijeva povjerenje i uzvratanje ljubavi nakon što se zauzeo, kako za Izraelce tako i za nas, to jest nakon što nam je iskazao svoju ljubav. Naš moralni život odgovor je, dakle,

James Tissot, *Ustanovljenje dvanaestorice*, 1886. – 1894.

Bogu na ljubav koju nam je On prvi iskazao. Svojim moralnim činima zauzimanja za čovjeka, osobnim i zajedničkim molitvama, mi ne uvjetujemo Božju ljubav prema nama, jer nas je Gospodin zavolio bezuvjetno, već odgovaramo na Njegovu ljubav.

Sličnu teologiju donosi nam apostol Pavao u drugome čitanju iz Poslanice Rimljanima: »Dok mi još bijasmo nemoćni, Krist je, već u to vrijeme, za nas bezbožnike umro. Zbilja, jedva bi tko za pravedna umro; možda bi se za dobra tko i odvažio umrijeti. A Bog pokaza ljubav svoju prema nama ovako: dok još bijasmo grešnici, Krist za nas umrije.« (*Rim* 5,6-8).

Pavao promatra Božje djelovanje koje se ostvaruje u životu, smrti i uskrснуću Isusa Krista kao ono koje prethodi bilo kakvom našem ljudskom djelovanju ili zauzimanju. Isus Krist je nas unaprijed ljubio, prije negoli smo se mi obratili i počeli slijediti Božje zapovijedi. Takav pristup oslobađa čovjeka svakoga straha i tjeskobe, osobito u onim trenucima kada ljudi uobičajaju kazati da ih Bog ne voli radi silnih grijeha koje su počinili. Bog je jednom zauvijek izrekao svoje da čovječanstvu time što nam je poslao svojega sina Isusa Krista u obličju grješnoga tijela te nema više životnih

situacija, pa ni grijeha koje bih ja kao pojedinac mogao učiniti, a oni već unaprijed ne bi bili uključeni u Božje oprostjenje i ljubav.

Božja bezuvjetna ljubav oslobađa čovjeka od tog 'gramzljivog straha' modernoga društva u kojem za svaku uslugu postoji protu-usluga i gdje ljubav i naklonost treba zaslužiti, a onaj koji mi pokazuje ljubav, zapravo me tom istom ljubavlju ucjenjuje. Bog nije takav. On slobodno daje ljubav i voli unaprijed. Bog voli i onda kada ga srce boli radi te ljubavi, što najbolje razumijemo ako pogledamo na križ njegova sina Isusa.

Tek čovjek koji iskusi tu bezuvjetnu ljubav sposoban je Bogu uzvratiti ljubavlju, bez prebrojavanja i matematičkoga duha 'do ut des' ('dajem da daš'). Naša djela ljubavi prema Bogu i drugim ljudima bit će odgovor na tu bezuvjetnu Božju ljubav prema nama. Kada, pak, krećemo na taj put ljubavi, slijedeći Božjega Sina, tada ćemo i sami početi bezuvjetno ljubiti druge, bez obzira što će oni učiniti nama. Nećemo prebrojavati svoja dobra djela, niti se rastužiti kada osjetimo da nas drugi iskoriste, već ćemo se veseliti radi prilike što smo mogli iskazati bezuvjetnu ljubav drugima, ali ju prije toga i sami iskusiti u odnosu s Bogom.

Mladen Horvat

Dvanaesta nedjelja kroz godinu

ULAZNA PJESMA

Gospodin je jakost narodu
svome, tvrđava spasa svom
Pomazaniku. Spasi narod
svoj, Gospodine, i blagoslo-
vi svoju baštinu, pasi ih i
nosi dovijeka! (Ps 28,8-9)

ZBORNA MOLITVA

Daj, Gospodine, da ti uvijek
služimo sa strahopoštova-
njem i ljubavlju. Ti nikad
ne kratiš svoga vodstva
vjernima koje si utemeljio u
svojoj ljubavi. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, primi
žrtvu pomirenja i
hvale: po njoj nas
očisti od grijeha da ti
se sviđi ljubav naših
duša. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Oči sviju u tebe su
uprte, Gospodine,
ti im hranu daješ
u pravo vrijeme.
(Ps 145,15)

Prvo čitanje Jr 20,10-13

On izbavi dušu sirote iz ruku zlikovaca.

Čitanje Knjige proroka Jeremije

Reče Jeremija: Čuh klevete mnogih: »Užas odasvud! Prijavite! Mi ćemo ga prijaviti.« Svi koji mi bijahu prijatelji čekahu moj pad. »Možda ga zavedemo, pa ćemo njim ovladati i njemu se osvetiti!« Sa mnom je Gospodin kao snažan junak! Zato će progonitelji moji posrnuti i neće nadvladati, postidjet će se veoma jer neće uspjeti, vječna se sramota neće zaboraviti. Gospodine nad vojskama, koji poničeš pravednika i vidiš mu bubrege i srce, daj da vidim kako im se osvećuješ, jer tebi povjerih parnicu svoju. Pjevajte Gospodinu, hvalite Gospodina jer on izbavi dušu sirote iz ruku zlikovaca.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 69,8-10.14.17.33-35

Pripjev: Po velikoj dobroti svojoj
usliši me, Gospodine!

Jer zbog tebe podnesoh pogrdu
i stid mi pokri lice.

Tuđinac postadoh braći
i stranac djeci majke svoje.

Jer me izjela revnost za dom tvoj i poruge
onih koji se rugaju tebi padoše na me.

No tebi se molim, Gospodine,
u vrijeme milosti, Bože;
po velikoj dobroti svojoj ti me usliši,
po svojoj vjernoj pomoći!
Usliši me, Gospodine,
jer je dobrostiva milost tvoja,
po velikom milosrđu obazri se na me!

Gledajte, ubogi, i radujte se,
nek vam oživi srce, svima koji Boga tražite.
Jer siromahe Gospodin čuje,

on ne prezire sužanja svojih.
Neka ga hvale nebesa i zemlja,
mora i sve što se u njima miče.

Drugo čitanje Rim 5,12-15

S darom nije kao s grijehom.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola
Rimljanima

Braćo! Kao što po jednom čovjeku uđe u svijet grijeh i po grijehu smrt, i time što svi sagriješiš, na sve ljude prijeđe smrt... Doista, do Zakona bilo je grijeha u svijetu, ali se grijeh ne ubraja kad nema zakona. Da, ali smrt je od Adama do Mojsija doista kraljevala i nad onima koji ne sagriješiš prekršajem sličnim kao Adam, koji je pralik Onoga koji ima doći. Ali s darom nije kao s grijehom. Jer ako su grijehom jednoga mnogi umrli, mnogo se obilatije na sve razlila milost Božja, milost darovana u jednom čovjeku, Isusu Kristu.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Iv 15,26b.27a

Duh istine svjedočit će za mene,
govori Gospodin, i vi ćete svjedočiti.

Evanđelje Mt 10,26-33

Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme: Reče Isus svojim apostolima: »Ne bojte se ljudi. Ta ništa nije skriveno što se neće otkriti ni tajno što se neće doznati. Što vam govorim u tami, recite na svjetlu; i što na uho čujete, propovijedajte na krovovima.

Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, ali duše ne mogu ubiti. Bojte se više onoga koji može i dušu i tijelo pogubiti u paklu.

Peter Paul Rubens,
Mučeništvo sv. Pavla, oko 1638.
Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo...

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, pričest svetog tijela
i predragocjene krvi obnavlja
nam božanski život. Molimo te
da svako slavljenje otajstva
učvrsti jamstvo našeg spasenja.
Po Kristu.

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, s dubokim povjerenjem u sve-
moć Boga Oca, koji nas uvijek prati svojom bli-
zinom i brine o svim našim potrebama, izreci-
mo mu svoje prošnje te ga zamolimo:

1. Kristovim predanjem svim je ljudima daro-
vana milost spasenja. Podari svojoj Crkvi
istinsku zahvalnost za dar spasenja te je
neprestano učvršćuj u vjernosti tvome
Sinu, molimo te.
2. Svećenici nas neumorno potiču da težimo
svetosti. Daj da nas njihov primjer vjere i
služenja tvojoj svetoj volji jača u nastojanju
da se odupiremo grešnosti i prianjamo uz
dobro, molimo te.
3. U društvu se često sramimo priznati da
smo vjernici. Osvijesti nam grijeh zataje-
nja Istine koji nam priječi spoznaju tvoje
ljubavi te nas ohrabri za istinsko svjedoče-
nje vjere, molimo te.
4. Suočeni s mnogim vlastitim i s patnjama
bližnjih, osjećamo strah. Daj da nas ne obu-
zima strah, već nada i povjerenje u tvoju
blizinu i pomoć u svakoj boli i nemoći,
molimo te.
5. Svi ćemo se jednom pojaviti pred tvojim
prijestoljem i svaka će naša životna tajna
biti otkrivena. Daj da to budu tihe iskrene
molitve i skrivena djela ljubavi prema bli-
žnjima, molimo te.

Bože Oče, poslušaj i usliši ove naše prošnje.
Pun milosrđa pristupaj našoj ljudskoj greš-
nosti, te i nadalje izgrađuj naše povjerenju u
tvoju očinsku brigu i zauzetost za spasenje
duša.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Ne prodaju li se dva vrapca za novčić? Pa
ipak ni jedan od njih ne pada na zemlju bez
Oca vašega. A vama su i vlasi na glavi sve
izbrojene. Ne bojte se dakle! Vrijedniji ste
nego mnogo vrabaca.

Tko god se, dakle, prizna mojim pred lju-
dima, priznat će se i ja njegovim pred Ocem,
koji je na nebesima. A tko se odreće mene
pred ljudima, odreći će se i ja njega pred
svojim Ocem, koji je na nebesima.»

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	78.1	Gospodin je jakost svome narodu
ili	227	O silni, jaki Bože
Otpjevni psalam:	ŽV 6/2005	Po velikoj dobroti svojoj
Prinosna:	XV	Oče, primi žrtvu ovu
Pričesna:	241	Oče naš dobri
	124.1, 5 i 6	Otvaraš ruku svoju, Gospodine
	153	Dođite živomu vrelu
	188	Na Isusov se spomen sam
Završna:	XXIV.1 i 4	Jubilejski himan
ili	758	O Isuse

Nismo sami

U odlomku iz Matejeva evanđelja, nakon što je navijestio apostolima da ih očekuje progonstvo, baš kao što je slučaj i s njime samim (Mt 10,16-25), Isus ih upozorava da se ne trebaju bojati. Triput je u ovome odlomku ponovljeno: »Ne bojte se!« (10,26.29.31).

Trostruki »ne bojte se!«

Prvo »ne bojte se« treba potaknuti Isusove učenike, da ohrabreni njegovim primjerom, neustrašivo navješćuju Riječ, ne skrivajući se, jer je Isusov navještaj namijenjen svima pa se i ne može sakriti (10,26-27). Drugo »ne bojte se« želi upozoriti apostole na pravi poredak vrijednosti. Oni moraju razumjeti da je od svega važniji spas duše, a ne tjelesna sigurnost koju bi mogli imati ako prestanu propovijedati i ako se počnu skrivati. Moraju biti svjesni da će i oni stati pred konačni sud (10,28). Treće »ne bojte se« uključeno je u govor o sigurnosti koju im pruža Bog. I sudbina vrabaca, kojima je i novčana vrijednost bila vrlo niska, upravljana je voljom Očevom pa svaki čovjek, a osobito Božji poslanik, može biti siguran u vrijednost koju ima u Očevim očima (10,29-31). Isus tako odgaja neustrašive, ustrajne i ponosite navjestitelje Evanđelja. Njihova je glavna zadaća, kao i zadaća svakoga kršćanina, da se priznaju Isusovim pred ljudima, jer tek onda mogu očekivati i da ih Isus prizna svojim pred Ocem (10,32). Riječ je zapravo o međusobnom davanju i predavanju: učenici predaju, ulažu svoj život za Isusa koji je pak predao, uložio svoj život za njih. Ta dva životna predanja dovode čovjeka u zajedništvo s Ocem. Isus je pravi i savršeni Očev poslanik, Očeva objava na svijetu pa se u odnosu na njega prosuđuje i čovjekov odnos prema Ocu, prema Bogu. Evanđelje je pisano u doba nakon Isusova uskrsnuća, kad je prva Crkva već iskusiła odbačenost i progone. Ovaj odlomak potiče prve kršćane na ustrajnost i vjernost te na

stalno prijanjanje uz Isusa Krista koji je i sam bio odbačen, mučen i ubijen. U njemu je stoga i nada i svaka utjeha progonjenih i odbačenih kršćana, koji žele skupa s njime stupiti pred Oca koji je na nebesima.

Poziv »Ne bojte se!« ne pojavljuje se samo u ovom odlomku Matejeva evanđelja, nego je u cijelom evanđelju ponovljen petnaest puta. Isusovi se učenici ne trebaju bojati jer ih Otac štiti i jer se on za njih brine. Ne trebaju se bojati ni brinuti se što će jesti ili što će piti ili što će odjenuti jer se Otac za to brine umjesto njih. Ne trebaju se bojati zbog patnje ili zbog tjelesne smrti jer ih ni smrt ne može odvojiti od Očeve ljubavi.

»Bojte se!«

Ipak, ovdje započinje i paradoks ovoga evanđeoskog odlomka. S jedne strane oni se ne trebaju bojati, ali s druge im je strane rečeno: »Bojte se!« Trebaju se bojati »onoga koji može i dušu i tijelo pogubiti u paklu.« Isus to ne govori da bi nekoga uplašio, nego zato što nas ljubi.

Unutar ovoga paradoksa, između poziva da se ne bojimo i poziva da se bojimo, postavlja se pitanje koji je to zdravi strah. Najprije je potrebno znati na koji način Sotona napada čovjeka. On, naime, nema vlasti nad nama, osim ako mu je sami ne damo. Mi smo jedini koji mu možemo dati vlast nad sobom. On nas pritom zavodi lažima, kao što je to bio slučaj s prvim ljudima kojima je ona stara zmiya krivo prikazivala Božju zapovijed. Na taj način u nama budi nepovjerenje u Boga i u Božje djelovanje. On pronalazi naše slabosti. Nekome će pronaći oholost, nekome lakomost, nekome požudu, nekome komociju, nekome želju da sve ima pod kontrolom. Ondje gdje smo najslabiji on će nas zavoditi. Unatoč njegovim pokušajima kršćanin ne smije živjeti u paranoji i njegov život ne smije biti obilježen strahom, ali mora biti uvijek budan kako bi prozreo Sotonine laži i napasti.

Povjerenje u Boga

Osim toga, potrebno je poznavati sredstvo kojim možemo nadvladati Sotonine laži i napasti. To je u prvom redu duboko povjerenje u Boga i to tako da u svemu Bogu kažemo »da«. Uvijek valja vjerovati Bogu, čak i kad nam nije jasno zašto čini ono što čini ili zašto čeka da nešto učini. Takvo povjerenje jasno iskazuje i prorok Jeremija u prvom čitanju. On se ne želi sam braniti protiv svojih napadača, nego se pouzdaje u Boga i to ga potiče da pozove na hvalu Gospodnju, jer Gospodin »izbavi dušu sirote iz ruku zlikovaca« (Jr 20,13).

Primjer nam naravno može biti Isus koji je bio napastovan u pustinji. On se otima napasti tako što duboko vjeruje Ocu i samo njemu želi služiti. U našim napastima moramo se uvijek sjetiti da je Krist jači od Zloga i od zla. Drugo je sredstvo rad na osobnoj svetosti. Pritom nije potrebno iz toga rada dobiti peticu. Dovoljno je učiniti ono najbolje što možemo. Potrebno je donijeti odluku i ne bojati se posljedica. Nekome može biti problem što će vršeci Božju volju možda izgubiti kojeg prijatelja, možda će ga neki smatrati čudakom, možda će izgubiti neke prednosti u društvu. No koliko li se više dobiva svetim životom! Treće je sredstvo vođenje drugih prema svetosti. Napast pritom stoji u ideji da to nije moj zadatak, da je to primjerice dužnost svećenikâ, da ja ne poznajem dovoljno svoju vjeru, da neću dobro proći ako pokušam nekome pomoći da bude svet. Sve su to izgovori za bijeg od odgovornosti.

Bog nas je sve stvorio slobodne i stvorio nas je s mogućnošću da se odlučimo za dobro ili za zlo. U tome je naš duhovni boj

Sébastien Bourdon, *Razapinjanje sv. Petra na križ*, 1643.
... ali duše ne mogu ubiti

čiji ishod ovisi o našim izborima. Isus je već izvojevao pobjedu u kozmičkim dimenzijama. Sotona je poražen i sada pokušava nanijeti bar neku štetu. U duhovnom boju protiv njega, a za dobro mi nismo sami. Uz nas je zagovor svetih, uz nas je svojim molitvama i svojim djelima čitava Crkva. Uz nas je Božja riječ kojoj se uvijek možemo vratiti čitajući Sveto pismo, uz nas su sakramenti. U ovom duhovnom boju mi smo kršćani Isusova posebna postrojba. Osposobljeni smo, zaštićeni smo i naoružani smo. Tko se ne bori, dozvoljava Zlome da ga pobijedi.

Darko Tepert

Rođenje svetoga Ivana Krstitelja

ULAZNA PJESMA

Poslan je čovjek od Boga, ime mu Ivan. On dođe kao svjedok, da posvjedoči za Svjetlo, te spremi Gospodinu narod pripravan. (Iv 1,6-7; Lk 1,17)

ZBORNJA MOLITVA

Bože, ti si pozvao svetog Ivana Krstitelja da narod pripravi na dolazak Krista Gospodina. Obdari svoj narod radošću Duha Svetoga i upravi putem spasenja i mira. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, polažemo darove na tvoj oltar, časteći rođendan svetog Ivana, koji je Spasitelja navijestio i po dolasku pokazao. Daj da i mi s vjerom pođemo u susret Kristu. Koji živi.

PRIČESNA PJESMA

Darom premilosrdnog srca Boga našega pohodilo nas je Mlado Sunce s visine. (Lk 1,78)

Prvo čitanje Iz 49, 1-6

Postavit ću te za svjetlost narodima.

Čitanje Knjige proroka Izaije

Čujte me, otoci, slušajte pomno, narodi daleki! Gospodin me pozvao od krila materina, od utrobe majke moje on me imenovao. Od usta mojih britak je mač načinio, sakrio me u sjeni ruke svoje, od mene je oštru načinio strijelu, sakrio me u svome tobolcu. Rekao mi: »Ti si Sluga moj, Izraele, u kom ću se proslaviti!« A ja rekoh: »Zaludu sam se trudio, nizašto naprezao snagu.« Ipak, kod Gospodina je moje pravo, kod mog Boga nagrada je moja. A sad govori Gospodin, koji me od utrobe Slugom svojim načini, da mu vratim natrag Jakova, da se sabere Izrael. Proslavih se u očima Gospodnjim, Bog moj bijaše mi snaga. I reče mi: »Premalo je da mi budeš Sluga, da podigneš plemena Jakovljeva i vratiš Ostatak Izraelov, nego ću te postaviti za svjetlost narodima da spas moj budeš do nakraj zemlje.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 139, 1-3.13-15

Pripjev: Hvala ti što sam stvoren tako čudesno!

Gospodine, proničeš me svega i poznaješ, ti znaš kada sjednem i kada ustanem, izdaleka ti već misli moje poznaješ. Hodam li ili ležim, sve ti vidiš, znani su ti svi moji putovi.

Jer ti si moje stvorio bubrege, satkao me u krilu majčinu. Hvala ti što sam stvoren tako čudesno, što su djela tvoja predivna.

Dušu moju do dna si poznavao, kosti moje ne bijahu ti sakrite dok nastajah u tajnosti, otkan u dubini zemlje.

Drugo čitanje Dj 13, 22-26

Pred Kristovim je dolaskom Ivan propovijedao.

Čitanje Djela apostolskih

U one dane: Progovori Pavao: »Bog podiže ocima Davida za kralja. Za nj i posvjedoči: Nađoh Davida, sina Jišajeva, čovjeka po svom srcu, koji će ispuniti sve moje želje. Iz njegova potomstva izvede Bog po svom obećanju Izraelu Spasitelja, Isusa. Pred njegovim je dolaskom Ivan propovijedao krštenje obraćenja svemu narodu izraelskomu. A kad je Ivan dovršavao svoju trku, govorio je: 'Nisam onaj za koga me vi držite. Nego za mnom evo dolazi Onaj komu ja nisam dostojan odriješiti obuće na nogama.'« »Braćo, sinovi roda Abrahamova, vi i oni među vama koji se Boga boje, nama je upravljena ova Riječ spasenja.« Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Lk 1, 76

Ti, dijete, prorok ćeš se Svevišnjega zvati: jer ćeš ići pred Gospodinom da mu pripraviš putove.

Evanđelje Lk 1, 57-66.80

Ivan mu je ime!

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

Elizabeti se navršilo vrijeme da rodi. I porodi sina. Kad su njezini susjedi i rođaci čuli da joj Gospodin obilno iskaza dobrotu, radovahu se s njome.

Domenico Ghirlandaio,
Zaharija daje sinu ime Ivan, 1490.

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, o rođendanu svetog Ivana Krstitelja veselo smo blagovali od gozbe nebeskog Jaganjca. Daj da u Kristu, koga je on navijestio, prepoznamo začetnika svoga krštenja. Koji živi.

Osmoga se dana okupe da obrežu dječaka. Htjedoše ga prozvati imenom njegova oca – Zaharija, no mati se njegova usprotivi: »Nipošto, nego zvat će se Ivan!« Rekoše joj na to: »Ta nikoga nema od tvoje rodbine koji bi se tako zvao.« Tada znakovima upitaju oca kojim ga imenom želi prozvati. On zaiska pločicu i napisa »Ivan mu je ime!« Svi se začude, a njemu se umah otvoriše usta i jezik te progovori blagoslivljajući Boga. Strah obuze sve njihove susjede, a po svem su se Gorju judejskom razglašavali svi ti događaji. I koji su god čuli, razmišljahu o tome pitajući se: »Što li će biti od ovoga djeteta?« Uistinu, ruka Gospodnja bijaše s njime.

Dječak je međutim rastao i duhom jačao. Boravio je u pustinji sve do dana svoga javnog nastupa pred Izraelom. Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	621.4	Radujmo se svi
ili	224	Oče naš dobri
Otpjevni psalam:	ŽV 6/2010	Hvala ti što sam stvoren
Prinosna:	224.3	Darove ove
Pričesna:	ŽV 7/2022	Kruše života
	201	O svjetlo duša, Isuse
Završna:	663	Zarana on je
ili	224.4	Od sviju zala

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, Ivanovo je rođenje svima nama poziv na radovanje novosti života, bilo u rađanju djeteta, bilo u obraćenju čovjeka, stoga se radosna srca utecimo nebeskome Ocu ovim prošnjama:

1. Sveta Crkva ti danas zahvaljuje za dar života svetoga Ivana Krstitelja. Učini je, poput njega, gorljivom navjestiteljicom milosti vječnoga spasenja, molimo te.
2. Milost Ivanova rođenja čudesno je zahvatilo Zaharijin život. Učvrsti svećenike u vjeri da, unatoč ljudskim sumnjama i slabostima, ne prestaju svjedočiti tvojim uzvišenim djelima, molimo te.
3. Ivanovi su roditelji s radošću prihvatili dar novoga života i u potpunosti ga predali tebi. Daj da svi roditelji otvorena uma i srca odgajaju svoju djecu, čvrsto vjerujući u tvoju providnost, molimo te.
4. Često se zatvaramo u ugodu svoje vlastitosti, ne doživljavajući ljude oko nas. Daj da umijemo primijetiti bližnje i s njima dijeliti kako radost, tako i žalost, molimo te.
5. Ivan je svojim životom svjedočio potrebu obraćenja i povratka na put vjere. Svim umirućima podari milost istinskog obraćenja te ih po smrti primi u puninu svoga kraljevstva, molimo te.

Oče nebeski, radosnim smo ti srcima izrekli ove prošnje u nadi u njihovo uslišanje. Daj da u svakome životnome trenutku budemo otvoreni tvojoj svetoj volji, čvrsto vjerujući božanske planu spasenja koji si namijenio svakoj duši koju si s ljubavlju stvorio.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Bog uvijek iznenađuje

Uevanđeoskom ulomku za ovu svetkovinu nalazimo: radost, divljenje i čuvanje. U današnjem svijetu važno je znati čemu se radovati – rođenju, prijateljstvu, svojoj zajednici, svome zavičaju... Kršćani trebaju znati kako se radovati tim svakodnevnim Božjim darovima. Kršćanin koji se nikada ne raduje vjerojatno šepa u duhovnom životu, jer radost dolazi od Boga. Valja nam također znati kako se diviti – dopustiti da budemo iznenađeni, prihvatiti da nas Gospodin vodi i upravlja naše korake. Božji planovi su često iznenađujući. I to je sasvim normalno, jer se njegova vizija proteže dalje od naših uskih obzorja. Konačno, trebamo znati kako to sve čuvati u svojim srcima – sjećati se radošti i divljenja koje smo doživjeli kada smo u svome životu susreli Gospodina; kako je donio svjetlo i mir, ali i neočekivano iznenađenje. Radujmo se njegovoj prisutnosti među nama! Divimo se njegovoj stvarnoj prisutnosti u Euharistiji! I čuvajmo u svome srcu Gospodinovu ljubav!

Rođeni za Isusa

Crkva danas, šest mjeseci prije Božića, slavi rođenje svetog Ivana Krstitelja, a prije tri mjeseca slavila je svetkovinu Navještenja Gospodinova. Ivan je, uz Mariju, jedini svetac čije rođenje Crkva slavi. Njihovi životi ne mogu se objasniti odvojeno od povezanosti s Isusom. Rođeni su za Isusa: Marija da mu bude majka, Ivan da mu pripravi put. Upravo po njima ispunjavaju se Božja obećanja narodu.

Da bismo bolje razumjeli ovaj ulomak, potrebno je znati i značenje imena. Zaharijino ime znači: »Bog se sjeća«. Zar ponekad nemamo osjećaj da nas je Bog zaboravio? Promatrajući nasilje u svijetu, mnogi se pitaju gdje je Bog i što radi. Ta su se pitanja postavljala i u Isusovo vrijeme, kada je izraelska zemlja bila pod rimskom okupacijom. Sveto pismo pak govori da nas Bog nije

zaboravio i da je uvijek na strani potlačenih i svih koji pate te da zlo nema zadnju riječ. Važno je izdržati i ostati čvrsti u vjeri.

Ime *Ivan* znači »Bog je milostiv«. Bog je iskazao milost Elizabeti i Zahariji dajući im da osjete radost roditeljstva. Bog pokazuje milost svom narodu i cijelom čovječanstvu. On vidi kako je njegov narod zarobljen u nasilju, mržnji, sebičnosti, ogorčenosti..., i kao što je u Mojsijevo vrijeme oslobodio Hebreje, u Ivanovo vrijeme Bog oslobađa sve ljude svih vremena.

Uzori roditeljstva

U roditeljima svetog Ivana Krstitelja nalazimo divan uzor za sve roditelje. Gospodinu je drago kad se roditelji raduju daru djece. Istodobno ih poziva da poštuju i vole *ime* koje im je dao, odnosno njihov temperament i talente, a prije svega poziv. Roditelji tada postaju promicatelji osobnosti svoje djece i velika pomoć u prihvaćanju misije koju im je Gospodin povjerio. Voljeti djecu ne znači prilagođavati ih sebi nego čuvati ono što je u njima jedinstveno, drugačije i neponovljivo, tj. dopustiti im da budu svoji, drugačiji od naših očekivanja. S Ivanom počinje ispunjenje svih onih proročanstava koja se odnose na Mesiju, a koja će se neizbježno ispreplitati s njegovim životom sve do njegove smrti od Herodove ruke. Veličina njegovih roditelja leži upravo u tome što su pomogli malom Ivanu da bude ono što jest, čak i do krajnjih posljedica svog poziva. Ne bi li se tako trebali ponašati svi roditelji? Zapravo, rane koje često nosimo u sebi upravo su prepreke na koje smo naišli na putu da budemo potpuno svoji, da slobodno koračamo putem spoznaje, rasta i afirmacije svog identiteta. Oni koji nas istinski vole brane našu jedinstvenost i našu tajnu. Martin Buber kaže: »Sa svakim čovjekom dolazi na svijet nešto novo što nikada prije nije postojalo, nešto prvo i jedinstveno.«

Domenico Ghirlandaio, *Rođenje Ivana Krstitelja*, oko 1490.

Ivanovo rođenje označava radikalnu promjenu u životima njegovih roditelja, koji sigurno nisu očekivali da će u toj dobi steći dijete. Ponekad se, usred svakodnevnih rutina, ispunjenih uobičajenim i predvidljivim događajima, dogodi nešto neočekivano što iznenada mijenja igru i prisiljava nas da prihvatimo nove obzore. Ništa više neće biti isto. Kada se dogodi nešto takvo, javlja se iskušenje da ukrotimo novost, da je obuzdamo ili neutraliziramo njezinu iznenađujuću i nepoznatu prirodu. Novost, čak i kada je lijepa, uvijek izaziva stanovit strah. Suočavajući se s misterijem većim od samih sebe, Elizabeta i Zaharija osjećaju da prava novost tek dolazi: daju djetetu ime koje nije dio njihove obiteljske tradicije i koje najavljuje nešto novo. Dolazimo iz prošlosti, ali tek ostajući otvoreni budućnosti možemo istinski razumjeti tko smo. Naš Bog uvijek zna kako iznenaditi. Jedini uvjet koji traži jest spremnost da u potpunosti prihvatimo iznenađenje. Tišina nametnuta Zahariji pomogla mu je da u sebi stvori prostor tišine i razmišlja o novosti koja se događa pred njegovim očima, da bezuvjetno, ovdje i sada, prihvati Božje iznenađenje.

Ne ostati slijep kod očiju

»A njemu se umah otvoriše usta i jezik te progovori blagoslivljajući Boga.« Zaharija, hramski svećenik, zanimemio je zbog svoje nevjere. Kada Bog započinje novo doba s Ivanom pretečom, čovjek ne može ne eksplodirati u hvali pred Božjim čudima. Pred Božjom vjernošću svojim obećanjima, pred njegovim milosrđem, pred Isusovim utjelovljenjem, mukom i uskrsnućem, ne možemo ostati nijemi, jer naša srca ispunjaju se radosnom zahvalnošću.

Pokušajmo razmisliti je li naš način molitve i slavljenja sakramenata takav. Kada o molitvi razmišljamo jednostavno kao o dužnosti koju treba ispuniti, kada su naše mise samo ponavljajući obred u kojem ne sudjelujemo srcem i dušom, gdje je naša radost? Kada prolazimo pored čuda prirode, a da pritom ne osjećamo ni najmanji osjećaj hvale i radosnog čuđenja, kako biti otkupljen? Ako se to dogodi, još smo u starom Savezu i riskiramo poput Zaharije, nijemog svećenika, zanimemiti zbog svoje nevjere pred ljubavlju i čudima Božjim.

Danimir Pezer

Trinaesta nedjelja kroz godinu

ULAZNA PJESMA

Narodi svi,
plješćite rukama,
klićite Bogu
glasom radosnim.
(Ps 47,2)

ZBORNA MOLITVA

Bože, po krštenju smo
postali sinovi svjetla.
Molimo te da nas nikad
ne obavije tama zablude
već da uvijek svijetlimo
istinom. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Bože, ti daješ učinak
svojim otajstvima.
Molimo te da naše
služenje bude sveto
kao i tvoji darovi.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Blagoslivljaj, dušo
moja, Gospodina, i
sve što je u meni,
sveto ime njegovo!
(Ps 103,1)

Prvo čitanje 2Kr 4, 8-11.14-16a

Svet je onaj čovjek Božji, neka ostane kod nas.

Čitanje Druge knjige o Kraljevima

Jednoga je dana Elizej prolazio kroz Šunam. A živjela ondje ugledna žena i ona ga pozva k stolu. Odonda, kad god prolazaše onuda, uvratilo bi se k njoj na jelo. Ona reče svome mužu: »Evo, znam i vidim da je svet onaj čovjek Božji što prolazi ovuda. Načinimo mu sobicu na krovu, stavimo mu ondje postelju, stol, stolicu i svjetiljku: kad dođe k nama, povući će se onamo.«

Jednoga dana dođe on onamo, povuče se u gornju sobu i počinu ondje. Onda upita svoga slugu: »Dakle, što da učinimo za nju?« A on reče: »Eto, nema sina, a muž joj je vremešan.« A on reče: »Pozovi je!« Pozva je, a ona stade kod ulaza. »Dogodine u ovo doba«, reče joj, »zagrlit ćeš sina u naručju.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 89,2-3.16-19

Pripjev: O ljubavi Gospodnjoj
pjevati ću dovijeka.

O ljubavi Gospodnjoj pjevati ću dovijeka,
od pokoljenja do pokoljenja
usta će moja obznanjivati tvoju vjernost.
Ti reče: »Zavijeke je sazdana ljubav moja!«
U nebu utemelji vjernost svoju.

Blago narodu vičnu svetom klicanju,
on hodi u sjaju lica tvogega, Gospodine,
u tvom se imenu raduje svagda
i tvojom se pravdom ponosi.

Jer ti si ures moći njegove,
po tvojoj milosti raste snaga naša.
Jer Gospodin je štit naš,
Svetac Izraelov kralj je naš.

Drugo čitanje Rim 6,3-4.8-11

*Krštenjem smo zajedno s njime ukopani,
hodimo u novosti života.*

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima

Braćo! Koji smo god kršteni u Krista Isusa, u smrt smo njegovu kršteni. Krštenjem smo dakle zajedno s njime ukopani u smrt da kao što Krist slavom Očevom bi uskrišen od mrtvih, i mi tako hodimo u novosti života.

Pa ako umrijesmo s Kristom, vjerujemo da ćemo i živjeti zajedno s njime. Znamo doista: Krist, uskrišen od mrtvih, više ne umire, smrt njime više ne gospoduje. Što umrije, umrije grijehu jednom zauvijek; a što živi, živi Bogu. Tako i vi: smatrajte sebe mrtvima grijehu, a živima Bogu u Kristu Isusu!

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja 1Pt 2,9

Vi, rode izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti puče; naviještajte silna djela Onoga koji vas iz tame pozva k divnom svjetlu svojemu.

Evanđelje Mt 10,37-42

*Tko ne uzme križa, nije mene dostojan.
Tko vas prima, mene prima.*

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme: Reče Isus svojim apostolima: »Tko ljubi oca ili majku više nego mene, nije mene dostojan. Tko ljubi sina ili kćer više nego mene, nije mene dostojan. Tko ne uzme svoga križa i ne pođe za mnom, nije mene dostojan. Tko nađe život svoj, izgubit će ga, a tko izgubi svoj život poradi mene, naći će ga.

Giovanni Battista Moroni, *Isus nosi križ*, 1575. – 1577.

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, žrtva koju smo prinijeli i primili nek nas ojači da uvijek ostanemo u tvojoj ljubavi i donosimo plod u postojanosti. Po Kristu.

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, svjesni vlastite grešnosti u kojoj često zanemarujemo Kristovu žrtvu kojom smo otkupljeni, želimo se vratiti u okrilje vječnoga Oca, stoga mu puni povjerenja uputimo svoje molitve:

1. Tvoj Sin poziva vjerne da sveudilj slijede njegov nauk. Jačaj vjeru svete Crkve da riječju i djelima naviješta tvoju ljubav te ostane postojana u vjernosti evanđelju, molimo te.
2. Tvoji nas svećenici vode na putu življenja temeljnih kršćanskih načela. Svojom ih blizinom prati da nesebično i s radošću služe tvome narodu, molimo te.
3. Svijet vrvi raznim ponudama ugone i lakoće življenja. Daj da u sveopćem metežu ovozemnosti ne zanemarimo kako je vjernost tebi srž našega postojanja, molimo te.
4. Danomice nas nježno obavijaš svojom ljubavlju. Učvrsti nas u nastojanju da za sve dobro koje od tebe primamo, budemo zahvalni i svaki taj dar nesebično dijelimo s bližnjima, molimo te.
5. Svojim uskrsnućem, Krist je otvorio vrata vječnosti svima koji mu ostanu vjerni. Daj da naši pokojni osjete radost spasenja te svoju pripadnost tebi vječno iskazuju u nebeskom kraljevstvu, molimo te.

Vječni Oče, usliši ove naše molitve koje smo ti uputili. Podari nam jasnoću srca i potrebnu snagu da te svugdje i u svakoj prilici znamo staviti na prvo mjesto te da se nikada ne plašimo izgubiti sebe poradi tebe.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Tko vas prima, mene prima; a tko prima mene, prima onoga koji je mene poslao. Tko prima proroka jer je prorok, primit će plaću proročku; tko prima pravednika jer je pravednik, primit će plaću pravedničku. Tko napoji jednoga od ovih najmanjih samo čašom hladne vode zato što je moj učenik, zaista, kažem vam, neće mu propasti plaća.»

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	238	Dan Gospodnji
ili	108	Kliču Bogu
Otpjevni psalam:	348.1, 3 i 5	O ljubavi tvojoj Gospodine
Prinosna:	XVI	Nosimo dare
ili	230	Darove prinesite
Pričesna:	186	Sva ljubavi mi, Isuse
	242	O sveta gozbo
	129	Blagoslivljat ću Gospoda
Završna:	259	Krist nas je sobom hranio
ili	754	Zastava nas sveta vodi

Biti dostojan svoga dostojanstva

Gospodin Isus u današnjem evanđeoskom ulomku poučava svoje učenike na koji način se trebaju ponašati da bi bili dostojni njega i odnosa s njime. Svjestan da nije svako naše ponašanje dostojno njega niti priliči našem kršćanskom imenu i statusu, On sam objašnjava da trebamo živjeti prema određenim kriterijima da bismo ga bili dostojni. Dva su temeljna kriterija koje Isus postavlja i prema kojima mjeri život njega dostojan: sposobnost ljubavi i sposobnost žrtve: »Tko ljubi oca ili majku više nego mene, nije mene dostojan. Tko ljubi sina ili kćer više nego mene, nije mene dostojan. Tko ne uzme svoga križa i ne pođe za mnom, nije mene dostojan. Tko nađe život svoj, izgubit će ga, a tko izgubi svoj život poradi mene, naći će ga.«

Dostojanstvo sa zadaćom

Isusovo očekivanje da budemo dostojni njega vraća nas na govor o našem dostojanstvu. S jedne strane, ovim riječima ističe svoje uzvišeno dostojanstvo, a s druge, nama daje mjere i smjernice prema kojima se trebamo ponašati da bismo bili dostojni njega i njegovog dostojanstva. Ako On pazi na svoje dostojanstvo i očekuje da budemo dostojni njega, važno je razmotriti dovodi li to do umanjivanja našeg dostojanstva ili ga uzdiže. Poticanjem da budemo dostojni njega, postavljamo pitanje ne dovodi li On u pitanje naše dostojanstvo, kao da bi sebe stavio u prvi plan. Želi li svojim zahtjevima uvećati svoje dostojanstvo na račun našega? Kada traži da nosimo svoj križ i budemo spremni izgubiti život poradi njega, ne ugrožava li time naše dostojanstvo i ne podređuje li nas previše sebi i svojim interesima?

Doista, u današnjem svijetu mnogo se govori o ljudskom dostojanstvu kao jednoj od najvažnijih dimenzija čovjeka, no najčešće ne znamo točno o čemu govorimo.

Tijekom povijesnih prilika i neprilika, zahvaljujući kršćanskoj vjeri, čovječanstvo je naučilo da je dostojanstvo neotuđiva unutarnja vrijednost svakog čovjeka koja ne ovisi ni o čijoj volji, nego pripada svakom čovjeku po rođenju. Ova istina i činjenica kodificirane su u deklaracijama i zakonodavstvu, no to još uvijek nije dostatno da bi se osigurao sadržaj u konkretnom svakodnevnom životu. Danas se tako i razbojnik i lažljivac, i kriminalac i bezakonik pozivaju na svoje dostojanstvo kako bi se zaštitili i ostali u svom zlu, umjesto da priznaju da su takvim zlodjelima pogazili svoje dostojanstvo. Da opravdaju sebe i svoje laži te lažna prava, pozivaju se na ljudsko dostojanstvo, ne prihvaćajući da je ono nespojivo sa zlom i grijehom. Naravno, nitko ne osporava, i ne bi trebao osporiti, da i bezakonik i grešnik imaju svoje temeljno ljudsko dostojanstvo te ih uvijek i svugdje treba tretirati kao ljude. Međutim, s druge strane, njihovi postupci ne potvrđuju da su razumjeli kako se ispravno živi život dostojan čovjeka. Govor o dostojanstvu ne bi trebao služiti samo da ih spasi od zaslužene kazne, nego također da ih usmjeri na ispravan put života.

Pa ipak, nedovoljno razmišljamo o tome da dostojanstvo nije samo neka prirodna datost, već dar koji je Bog udijelio svakom čovjeku. Štoviše, dostojanstvo nije samo dar; ono je i zadatak koji treba ostvariti. Pravo pitanje je koliko se iskreno trudimo ostvariti tu zadaću, koja nije samo društvena, nego i božanska, nadnaravna. Uistinu, Bog nam daje zadaću da živimo dostojanstveno, jer gdje nema življenja dostojnog Boga i čovjeka, nema ni pravog dostojanstva. Pravo dostojanstvo traži da i naš život bude dostojan one razine za koju smo stvoreni. U protivnom, ne može se govoriti o dostojanstvu ako se ne drži do dostojanstvenog života, dostojnog svakog čovjeka.

Gerbrand van den Eeckhout, *Prorok Elizej i žena iz Šunama*, 1664.

Krist i ljudsko dostojanstvo

Kako vidimo, shvaćanje da je ljudsko dostojanstvo neotuđivo ne znači da je ono statično ili da ga čovjek sam po sebi posjeduje kao neku zaštitu od Boga, odnosno kao mehanizam za obranu od Boga, čime raskida svaki oblik zajedništva s Njime. Današnji evanđeoski odlomak skreće nam pozornost da nije moguće govoriti o ljudskom dostojanstvu bez Boga, a još manje može biti ispravno misliti da nam ga Bog umanjuje kada pred nas stavlja svoje zahtjeve. Naš Gospodin je ovim znakom potvrdio istinu: došao je među nas da nam objavi uzvišenost našeg dostojanstva. Štoviše, ne samo da ga objavljuje, nego pokazuje primjer i put kako ga ostvariti. Doista, slijedeći Njega, živimo životom dostojnim Boga i čovjeka, čime učvršćujemo i pokazujemo svoje dostojanstvo.

Isus sebe postavlja kao sponu između Boga i čovjeka: što ga više slijedimo, to intenzivnije osjećamo svoje dostojanstvo. Što smo dostojniji Isusa, to je naše ljudsko dostojanstvo uzvišenije. Što Isusa više ljubimo, te ga izričitiije i izravnije potvrđujemo svojim životom, time konkretiziramo, učvršćujemo i uvećavamo vlastito dostojanstvo, tako da ono ne ostane samo

slovo na papiru, nego da bude uistinu živa i snažna stvarnost koja nas nosi u ovom životu i jamči nam onaj vječni. Tražeći da budemo dostojni Njega, Isus nas izaziva da razmišljamo o svome dostojanstvu, koje ne može biti izraženo samo kao zaključak nekog skupa ili tekst određene deklaracije. Naprotiv, ono mora biti živo i življeno iz dana u dan kao neotuđiva duhovna vrijednost, a ljubav prema Gospodinu znak je da osjećamo koliko je veliko.

Dostojanstvo je poput darovane opreme koju trebamo iskoristiti za prave svrhe, a ne ostaviti neiskorištenu u nekom zapečku. Isusove riječi nam očituju da smo kao djeca Božja dobili neizmjereno dostojanstvo i da smo samim time pozvani živjeti dostojno tog dostojanstva. Zato ono, kao dar, ima svoj smisao i cilj, tj. svoju zadaću. Kao što nam Bog stvaralačkim činom daje ljudsko dostojanstvo, Krist ga svojim otkupiteljskim činom uvećava i uzdiže do krajnjih granica. Stoga vrijedi istina da bismo imali pravo dostojanstvo, trebamo biti dostojni onoga tko je izvor dostojanstva, a to je naš Gospodin koji je po volji Očevoj došao među nas da nam pokaže nebesku uzvišenost i dostojanstvo ljudskog života.

Ivan Bodrožić

Sveti Petar i Pavao, apostoli

ULAZNA PJESMA

Ova su dvojica krvlju svojom zasadila Crkvu: ispili su čašu Gospodnju i postadoše prijatelji Božji.

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti si nas danas obradovao časnom svetkovinom svetih apostola Petra i Pavla. Od njih je Crkva primila početke vjere i bogoslužja. Daj da u svemu slijedi i njihov nauk. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, prinosimo ti ove darove da ih posvetiš. Daj da ih prati molitva svetih apostola da ti u ovoj žrtvi odano služimo. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Reče Petar Isusu: Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga! Odgovori mu Isus: Ti si Petar, Stijena, i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju. (Mt 16,16.18)

Prvo čitanje Dj 12, 1-11

Sad uistinu znam da me Gospodin izbavio iz Herodove ruke.

Čitanje Djela apostolskih

U one dane:

Uze Herod zlostavljati neke od Crkve. Mačem pogubi Jakova, brata Ivanova. Kad vidje da je to drago Židovima, uhvati i Petra (bijahu upravo Dani beskvasnih kruhova). Uhiti ga, baci u tamnicu i dade da ga čuvaju četiri četverostraže vojničke, nakan izvesti ga nakon Pashe pred narod. Petra su dakle čuvali u tamnici, a Crkva se svesrdno moljaše Bogu za njega. One noći kad ga je Herod kanio privesti, spavao je Petar između dva vojnika, okovan dvojim verigama, a stražari pred vratima čuvahu stražu. Kad eto: pojavi se anđeo Gospodnji te svjetlost obasja čeliju. Anđeo udari Petra u rebra, probudi ga i reče: »Ustaj brzo!« I spadoše mu verige s ruku. Anđeo mu reče: »Opaši se i priveži obuću!« On učini tako. Onda će mu anđeo: »Zaogrni se i hajde za mnom!« Petar izađe, pođe za njim, a nije znao da je zbilja što se događa po anđelu: činilo mu se da gleda viđenje. Prošavši prvu stražu, i drugu, dođoše do željeznih vrata koja vode u grad. Ona im se sama otvore te oni izađu, prođu jednu ulicu, a onda anđeo odjednom odstupi od njega. Petar pak, došavši k sebi, reče: »Sad uistinu znam da je Gospodin poslao anđela svoga i izbavio me iz Herodove ruke i od svega što je očekivao židovski narod.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 34, 2-9

Pripjev: Anđeo Gospodnji izbavlja štovatelje Božje.

Blagoslivljat ću Gospodina u svako doba, njegova će mi hvala biti svagda na ustima! Nek se Gospodinom duša moja hvali, nek čuju ponizni i nek se raduju!

Veličajte sa mnom Gospodina, uzvisujmo ime njegovo zajedno! Tražio sam Gospodina i on me usliša, izbavi me od straha svakoga.

U njega gledajte i razveselite se da se ne postide lica vaša. Eto, jadnik vapi, i Gospodin ga čuje, izbavlja ga iz svih tjeskoba.

Drugo čitanje 2Tim 4, 6-8.17-18

Čitanje Druge poslanice svetoga Pavla apostola Timoteju

Predragi! Ja se već prinosim za žrtvu ljevanicu, prispjelo je vrijeme moga odlaska. Dobar sam boj bio, trku završio, vjeru sačuvao. Stoga, pripravljen mi je vijenac pravednosti kojim će mi u onaj Dan uzvratiti Gospodin, pravedni sudac; ne samo meni, nego i svima koji s ljubavlju čekaju njegov pojavak. Gospodin je stajao uza me, on me krijepio da se po meni potpuno razglasi Poruka te je čuju svi narodi; i izbavljen sam iz usta lavljih. Izbavit će me Gospodin od svakoga zla djela i spasiti za svoje nebesko kraljevstvo. Njemu slava u vijeke vjekova! Amen! Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Mt 16, 18

Ti si Petar-Stijena, i na toj Stijeni sagradit ću Crkvu svoju, i vrata paklena neće je nadvladati.

Jean-Auguste-Dominique Ingres,
Isus daje Petru ključeve kraljevstva nebeskoga, 1820.

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, okrijepio si nas svetim otajstvom. Daj svojoj Crkvi da bude postojana u lomljenju kruha i nauci apostola te tvojom ljubavlju postanemo jedno srce i jedna duša. Po Kristu.

Evangelje Mt 16, 13-19

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme: Dođe Isus u krajeve Cezareje Filipove i upita učenike: »Što govore ljudi, tko je Sin Čovječji?« Oni rekoše: »Jedni da je Ivan Krstitelj; drugi da je Ilija; treći opet da je Jeremija ili koji od proroka.« Kaže im: »A vi, što vi kažete, tko sam ja?« Šimun Petar prihvati i reče: »Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga.« Nato Isus reče njemu: »Blago tebi, Šimune, sine Jonin, jer ti to ne objavi tijelo i krv, nego Otac moj, koji je na nebesima. A ja tebi kažem: Ti si Petar-Stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati. Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga, pa što god svežeš na zemlji, bit će svezano na nebesima; a što god odriješiš na zemlji, bit će odriješeno na nebesima.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	ŽV 6/2012 ili 622.2	Ova su dvojica
Otpjevni psalam:	ŽV 6/2010	Anđeo Gospodnji izbavlja
Prinosna:	231	Jedan kruh
Pričesna:	244	Odzivam se Isuse
	184 ili 283	Ti divni Kralj si nebesnik
	101	Kušajte i vidite
Završna:	635	Poglavaru vrhovnoga
ili	634	O blažen dane
ili	859	Spasitelju dobri, Isukrste

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, pogleda uprta u apostolske prvake i njihovo predanje Božjoj volji, s pouzdanjem se utecimo nebeskome Ocu, moleći ga da i nas učini gorljivim svjedocima svete vjere:

1. Od prvih dana ustanovljenja, sveta je Crkva bila dom molitve. U svakome ju vremenu i svakoj prilici učvršćuj u zajedničkoj molitvi za vršenje tvoje svete volje i spasenje svega svijeta, molimo te.
2. Sveti Otac papa Lav nasljednik je apostola Petra. Prožmi ga svojim Duhom i danomice krijepi da neumorno ustraje u usmjeravanju vjernih putem Istine, molimo te.
3. Sveti je Pavao prije obraćenja bio proginitelj kršćana. Primjerom njegova predanja tvojoj volji, vodi sve vladare svijeta kako bi neprestano radili na izgrađivanju sloge i mira među narodima, molimo te.
4. Unatoč Petrovom zatajenju, tvoj mu je Sin povjerio ključeve nebeskoga kraljevstva. Svojim nas milosrđem potiči da se, usprkos grešnosti, uvijek iznova vraćamo na put vjere, molimo te.
5. Svi ćemo jednom završiti svoju ovozemaljsku trku. Daj da u tom trenu, poput Pavla, možemo posvjedočiti da smo sačuvali svetu vjeru te tako steći milost tvoje nebeske blizine, molimo te.

Oče nebeski, hvala ti na tvojoj neizmjerljivoj ljubavi i strpljenju kojima oblikuješ naše duše. Usliši ove naše molitve kojima te molimo da nas učvrstiš u vjeri, kako bismo, otvorena srca tvome svetome planu, izvršili u životu što si nam namijenio i za što si nas osposobio. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Prihvatiti Božji plan

Apostolsko vrijeme

Nakon primanja dara Duha Svetoga na Pedeseticu Crkva pod vodstvom apostola čudesno jača i raste. Djela apostolska svjedoče o gorljivosti apostola i o živosti prvih kršćana, unatoč progonima i protivljenju onih koji su u Isusu, tako i u njegovim sljedbenicima, vidjeli protivnike i opasnost za svoju moć i svijet koji su skrojili po vlastitoj mjeri. Veliki svećenik i kralj Herod osjetili su ugrozu i zato su ih progonili, zatvarali, ubijali. Tako je Herod dao pogubiti Jakova, brata Ivanova, kako čitamo u današnjem prvom čitanju. Petar je, naprotiv, bio oslobođen kao što su bili oslobođeni apostoli jednom zgodom kad su ih veliki svećenik i saduceji bili uhvatili i zatvorili u javnu tamnicu (*Dj 5,19*).

Ovaj izvještaj Djela apostolskih pred nas postavlja neka pitanja:

- Ako je anđeo Gospodnji izbavljao apostole iz tamnica, kako to da nije spasio Jakova, nego ga je Herod pogubio?
- Ako se Crkva usrdno »moljaše Bogu« za Petra, nije li se molila i za Jakova?
- Ako se molila i za Jakova, zašto je Bog nije uslišao?

Naše vrijeme

Sve su to pitanja koja ne ostaju samo u prošlosti i nisu vezana samo uz apostole i prvu Crkvu, nego ih i mi danas osjećamo kao važna pitanja vjere, naše molitve i našeg pouzdanja u Boga. Važno je, stoga, otkriti što nam Bog ovom svojom riječi želi poručiti.

Božja je riječ uvijek putokaz i svjetlo. Otkriva nam istinu i pokazuje put po kojem možemo doći do ostvarenja svrhe svog postojanja.

Ovaj nam događaj koji opisuju Djela apostolska želi ukazati na činjenicu da Bog ima plan za svakoga od nas. Taj je Božji plan za svakog pojedinca usklađen s Božjim planom za zajednicu. Tako se

Jakovljevo pogubljenje događa radi utvrđenja zajednice učenika u vjeri i predanju. Na temelju ovakvih iskustava mučeništva radi vjere, nastat će uvjerenje da je »krv mučenika sjeme novih kršćana«. Oslobođenje Petra iz tamnice očit je znak da Crkva ima potrebu njegove prisutnosti i njegovog vodstva. Bog je, naime, s njime imao drugi plan učvršćenja i širenja vjere koji je trebao ispuniti. No, ni Petar neće biti lišen krvavog svjedočanstva kad za to dođe vrijeme, kao uostalom i drugi apostoli.

Djela apostolska ne govore o tome što je Crkva molila za Petra, ne kaže se da je molila za njegovo oslobođenje. Mogla je moliti za njegovu nepokolebljivost, za njegovu ustrajnost u vjeri. I za oslobođenje, dakako. Ali je mogla moliti i da se i na njemu izvrši Božja volja. Isto je to mogla moliti i za Jakova.

Isusova riječ »Tražite najprije Kraljevstvo Božje i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo nadodati« (*Mt 6,33*) sigurno je bila prisutna u njihovim savjestima i u ovim molitvenim nakanama za Petra i za Jakova. Takav molitveni stav pred Bogom neće iskusiti neuslišanost molitve. Slično se i sam Isus molio u trenutcima tjeskobe prije vlastite smrti: »Oče moj! Ako je moguće, neka me mimoide ova čaša. Ali ne kako ja hoću, nego kako hoćeš ti« (*Mt 26,39*). Uostalom zna Otac Nebeski što nam je sve potrebno (usp. *Mt 6,32*).

Pavlov poučak

Pred kraj svoga života u svojoj drugoj poslanici Timoteju Pavao se predstavlja kao žrtva ljevanica. Očito aludira na prolijevanje vlastite krvi za svjedočanstvo vjere što se ispunilo u načinu njegove smrti tj. u odrubljivanju glave. Svoje apostolsko djelovanje opisuje ratničkim i sportskim slikama, čime je htio ukazati na naporno zalaganje i trud. Iz njegovog očekivanja primitka vijenca pravednosti vidljiv je njegov zauzeti stav uključenosti u

Bartolomeo Manfredi, *Sveti Petar i Pavao*, 1620.

ispunjenje Božjeg plana. Izbavljenjem »iz usta lavljih« opisuje Božju intervenciju u svoj život, ali unatoč tom izbavljenju zna da ga čeka žrtva ljevanica. Ulazak u kraljevstvo nebesko vidi kao konačno spasenje i cilj za koji se isplati truditi i žrtvovati.

Petrova služba

Odlomak iz Matejevog evanđelja koji opisuje događaj koji prethodi događajima iz Djela apostolskih kao i onome što opisuje Pavao zapravo je najava Božjeg plana za Petra osobno. I ovdje je vidljivo da je Bog Petrov život vezao uz budućnost Crkve i njezine uloge u čovječanstvu. Petar je po Božjem nadahnuću ispovijedio vjeru u Isusa kao Pomazanika, Sina Boga živoga. Njegovi daljnji postupci neće biti uvijek na crti čvrstog uvjerenja u ono što je ovom prilikom izjavio: doći će, naime, trenutak kad će Isusa zanimjati. Sudeći ljudskim sudom rekli bismo da je Isusovo povjerenje prema Petru u ovom trenutku bilo preuranjeno. Možda bi u našim očima Petrovo zatajenje bilo dovoljan razlog da ga eliminiramo iz bilo kakve kandidature za odgovorne službe u Crkvi. No, Isus postupa suprotno našim očekivanjima. Povjeravanje službe ključara kraljevstva nebeskoga Petru u ovom trenutku gesta

je Isusova vizionarstva. On poklanja povjerenje Petru iako je svjestan njegovih mana i slabosti, ali je svjestan i njegove buduće odvažnosti i zauzetosti u naviještanju spasenja sve do žrtve vlastitog života.

Poruka

Sv. Petar i sv. Pavao, kao ljudi svoga vremena, oblikovani vrijednostima koje je u njih usadilo njihovo narodno i vjerničko okruženje i poticani vlastitim ambicijama, tražili su svoje ostvarenje, kao i većina drugih ljudi, u dometu prostora vremena u kojem su živjeli. Trebalo je vremena da se oslobode spona usmjerenosti na sebe i zatvorenosti u okvir vremena i prostora. Upravo djelovanjem Isusova Duha izlaze iz tih sputanosti i otvaraju se zajednici i vječnosti. Kad su dosegli takav stupanj svijesti, Bogu su prepustili da po njima ostvaruje svoj plan spasenja ljudi.

Za svakoga od nas Bog ima svoj plan uklopljen u mozaik pojedinačnih planova uključenih u zajednički plan stvaranja novog neba i nove zemlje. Prihvatanje Božjeg plana donosi ispunjenje i radost pojedincu, a u konačnici spasenje čovječanstvu. Bog nam daje vremena da dođemo do te spoznaje i da dopustimo njemu da nas vodi kroz život.

Ivan Milovčić

Ljubav Gospodnja vječna je

Otpjevni psalam za svetkovinu Presvetog Srca Isusova – A

Ant.

Ivana Krznar

Lju - bav Go-spod-nja vje - čna je nad o - ni - ma što ga se bo - je.

Ps 103, 1-4. 6-8. 10

1. Blagoslivljaj, dušo moja, Go - spo-di - na i sve što je u meni, sveto ime nje-go - vo!
 2. On ti otpušta sve grijehe tvo - je, on iscjeljuje sve slabosti tvo - je;
 3. Gospodin čini djela pra - ved - na, i potlačenima vraća pra - vi - cu,
 4. Milosrdan je i milostiv Go - spo - din, spor na srdžbu i vrlo do - bro - stiv.

Blagoslivljaj, dušo moja, Go - spo di-na i ne zaboravi dobro - čin - stva nje - go - va!
 on ti od propasti izbavlja ži - vot, kruni te do - bro - tom i nje - žno - šću.
 Mojsiju objavi putove svo - je, sinovima Izraelovim dje - la svo - ja.
 Ne postupa s nama po grijesima na - šim, niti nam plaća po na - šim kriv - nja - ma.

INFORMACIJE I NARUDŽBE:

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb • tel.: +385 (0)1 5635 050
e-mail: pretplata@hilp.hr • www.hilp.hr

CIJENA

26,00 €**Naručite novo izdanje****Božanskog časoslova
za Božji puk****isključivo na e-poštu:
narudzbe@hilp.hr**

Troškovi poštarine
nisu uračunati u cijenu.

**NOVO
IZDANJE!**

živo vrelo

List izlazi 13 puta godišnje. Cijena pojedinog primjerka: 2 €. Inozemstvo: 4,23 €; 7,08 USD; 7,08 CAD; 8,46 AUD

Godišnja pretplata: 26 €. Inozemstvo: 55 €; 92 USD; 92 CAD; 110 AUD • BiH, SRB, MNE: 40 €

Za pretplatnike s deset i više primjeraka odobravamo popust od 10%.

Uplate za Hrvatsku:

Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994

model plaćanja: 02 – poziv na broj: upisati pretplatnički broj

Uplate za inozemstvo:

Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994 – SWIFT: PBZGHR2X

Sva prava pridržana. Nijedan se dio liturgijsko-pastoralnog lista Živo vrelo ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronski, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti glavnog i odgovornog urednika.

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji